

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA

BÁO CÁO ĐỒ ÁN CHUYÊN NGÀNH

Đề tài :

**TÌM HIỂU CẤU TẠO, NGUYÊN LÝ HOẠT ĐỘNG
VÀ LẬP KẾ HOẠCH BẢO DƯỠNG CÁN TAY ROBOT**

Giảng viên hướng dẫn : Th.S Nguyễn Trí Dũng

Sinh viên thực hiện :

1. Phạm Duy Hòa   1913472
2. Kiều Hồng Kỳ   1911468

TP. Hồ Chí Minh, tháng 12 năm 2022

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	5
CHƯƠNG 1 : TỔNG QUAN VỀ ROBOT CÔNG NGHIỆP	6
1. Lịch sử phát triển.....	6
2. Ứng dụng của robot công nghiệp	7
3. Cấu trúc chung của robot công nghiệp.....	8
4. Phân loại	9
4.1. Phân loại theo dạng hình học của 3 bậc định vị	10
4.1.1. SCARA Robot ($R \parallel R \parallel P$).....	10
4.1.2. Robot khớp nối ($R \vdash R \perp R$).....	11
4.1.3. Robot tọa độ cầu ($R \vdash R \perp P$).....	12
4.1.4. Robot tọa độ trụ ($R \parallel P \vdash P$)	13
4.1.5. Robot tọa độ Descartes ($P \vdash P \vdash P$).....	14
4.2. Phân loại theo kiểu truyền động :	15
4.3. Phân loại theo hệ điều khiển :	16
CHƯƠNG 2: TÍNH TOÁN, LỰA CHỌN MÔ HÌNH ROBOT	17
1. Tính toán.....	17
1.1. Bài toán.....	17
1.2. Phân tích động học thuận.....	18
1.3. Phân tích động học nghịch.....	21
1.3.1. Động học nghịch	21
1.3.2. Tính θ_1, θ_2 và θ_3	21
1.3.3. Tính θ_4, θ_5 và θ_6	23
2. Lựa chọn mô hình.....	25
2.1. Phương án lựa chọn mô hình.....	25
2.2. Xây dựng mô hình trên Solidworks.....	26
3. Chọn vật liệu :	28
3.1. Lựa chọn phương pháp chế tạo.....	28
3.2. Lựa chọn và tính toán động cơ	28

3.2.1. Chọn động cơ :	28
3.2.2. Tính toán lựa chọn động cơ :	29
3.3. Chọn bộ truyền động	31
3.4. Lựa chọn ổ bi	31
CHƯƠNG 3: LỰA CHỌN BỘ ĐIỀU KHIỂN	33
1. Lựa chọn bộ điều khiển	33
2. Lựa chọn Driver điều khiển động cơ bước.....	35
3. Lựa chọn nguồn.....	37
4. Sơ đồ nối mạch	38
CHƯƠNG 4: CHƯƠNG TRÌNH ĐIỀU KHIỂN	41
1. Điều khiển Robot.....	41
2. Thuật toán điều khiển	41
CHƯƠNG 5: KẾ HOẠCH BẢO TRÌ	43
1. Tổng quan về bảo trì.....	43
1.1. Khái niệm về bảo trì	43
1.2. Vai trò của bảo trì	43
1.3. Mục tiêu của bảo trì	43
1.4. Lợi ích của bảo trì.....	44
2. Các hình thức bảo dưỡng trong công nghiệp	44
2.1. Bảo trì không kế hoạch.....	45
2.2. Bảo trì có kế hoạch	46
2.3. Bảo trì cải tiến.....	48
2.4. Bảo trì chính xác.....	48
2.5. Bảo trì dự phòng (Redundacy, RED)	48
2.6. Bảo trì năng suất toàn bộ (Total Productive Mantainance – TPM).....	48
2.7. Bảo trì tập trung và độ tin cậy (Reliablity – Centred Maintennace)	49
3. Lập kế hoạch bảo trì cánh tay robot	49

DANH MỤC HÌNH ẢNH

Hình 1. 1 Ứng dụng robot công nghiệp trong lắp ráp ô tô	7
Hình 1. 2 Sơ đồ cấu trúc chung của robot công nghiệp	8
Hình 1. 3 SCARA Robot	11
Hình 1. 4 Sơ đồ động của SCARA Robot	11
Hình 1. 5 Robot khớp nối	12
Hình 1. 6 Sơ đồ động của robot khớp nối.....	12
Hình 1. 7 Robot tọa độ cầu.....	13
Hình 1. 8 Sơ đồ động của Robot tọa độ cầu.....	13
Hình 1. 9 Robot tọa độ trụ	14
Hình 1. 10 Sơ đồ động của robot tọa độ trụ	14
Hình 1. 11 Robot tọa độ Descartes	15
Hình 1. 12 Sơ đồ động của tọa độ Descartes.....	15
Hình 2. 1 Hệ trục tọa độ của robot trong mô hình hình học.....	17
Hình 2. 2 Chiều dài và góc xoắn của một khâu.....	18
Hình 2. 3 Các thông số của khâu: θ , d , a và α	18
Hình 2. 4 Robot Stanford cấu hình RRTRRR và Robot KUKA cấu hình RRRRRR	25
Hình 2. 5 Robot Elbow cấu hình RRRRRR	25
Hình 2. 6 Mô hình 3D trên SolidWorks	26
Hình 2. 7 Động cơ bước	29
Hình 3. 1 Cấu trúc cơ bản của Arduino Mega 2560.....	35
Hình 3. 2 Sơ đồ chọn nguồn	38
Hình 3. 3 Sơ đồ tổng quan hệ thống sử dụng động cơ bước	38
Hình 4. 1 Sơ đồ điều khiển vòng hở cho robot.....	41
Hình 4. 2 Giải thuật điều khiển bám quỹ đạo.....	42

ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngày nay, Robot không còn là cái gì đó quá xa lạ với mọi người. Chúng dần dần được giới kỹ thuật hình dung như những chiếc máy đặc biệt, được con người phỏng tác theo cấu tạo và hoạt động của chính mình, dùng để thay thế mình trong một số công việc xác định. Để hoàn thành nhiệm vụ đó, Robot cần có khả năng cảm nhận các thông số trạng thái của môi trường và thực hiện các động tác tương tự như con người.

Khả năng hoạt động của Robot được đảm bảo bởi hệ thống cơ khí, gồm cơ cấu vận động để di lại và cơ cấu hành động để có thể làm việc. Việc thiết kế và chế tạo hệ thống này thuộc lĩnh vực khoa học về cơ cấu truyền động, chấp hành và vật liệu cơ khí.

Chức năng cảm nhận, gồm thu nhận tín hiệu về trạng thái môi trường và trạng thái bản thân hệ thống, do các cảm biến (sensor) và các thiết bị liên quan thực hiện. Hệ thống này được gọi là hệ thống thu nhận và xử lý tín hiệu, hay đơn giản là hệ thống cảm biến.

Một cách đơn giản, Robotics được hiểu là một ngành khoa học có nhiệm vụ nghiên cứu về thiết kế, chế tạo các Robot và ứng dụng chúng trong các lĩnh vực hoạt động khác nhau của xã hội loài người, như nghiên cứu khoa học - kỹ thuật, kinh tế, quốc phòng và dân sinh.

Ngày nay, khái niệm về Robot đã mở rộng hơn khái niệm nguyên thủy rất nhiều. Sự phỏng tác về kết cấu, chức năng, dáng vẻ của con người là cần thiết nhưng không còn ngự trị trong kỹ thuật Robot nữa. Kết cấu của nhiều con Robot khác xa với kết cấu các bộ phận của cơ thể người và chúng cũng có thể thực hiện được những việc vượt xa khả năng của con người.

Ngoài ra, trong hiện trạng ngành công nghiệp robot phát triển mạnh mẽ như hiện nay còn yêu cầu lớn trong lĩnh vực bảo trì bảo dưỡng để nâng cao năng suất làm việc cho robot

CHƯƠNG 1 : TỔNG QUAN VỀ ROBOT CÔNG NGHIỆP

1. Lịch sử phát triển

Thiết bị điều khiển vị trí đầu tiên được phát minh vào khoảng năm 1938 để phun sơn những bức tranh. Tuy nhiên, các robot công nghiệp đầu tiên tên là Unimates, được thực hiện bởi J. Engelberger vào đầu những năm 60 của thế kỉ XX. Unimation chính là công ty đầu tiên đưa các Unimates ra thị trường robot. Do đó, Engelberger đã được gọi là cha đẻ của robot. Trong những năm 80, ngành công nghiệp robot phát triển rất nhanh chủ yếu là do các khoản đầu tư khổng lồ vào ngành công nghiệp ô tô.

Trong cộng đồng nghiên cứu, thiết bị tự động đầu tiên có lẽ là máy công cụ của Grey Walter vào những năm 1940. Tác giả của robot tự hành đầu tiên chính là John's Hopkin vào đầu năm 1960 và robot có thể lập trình đầu tiên được thiết kế bởi Geogre Devol vào năm 1954. Năm 1959, robot thương mại đầu tiên xuất hiện trên thị trường sau đó đã được sử dụng trong các ngành công nghiệp sau năm 1960 và ghi nhận sự trưởng thành trong những năm 80.

Robot xuất hiện là kết quả của sự kết hợp hai công nghệ: hệ thống điều khiển từ xa và máy tính điều khiển số (CNC). Hệ thống điều khiển từ xa đã được phát triển trong Thế chiến II để xử lý các vật liệu phóng xạ, và CNC đã được phát triển để tăng độ chính xác cần thiết trong gia công cho bộ phận công nghệ mới. Do đó, những robot đầu tiên chính là việc điều khiển số các liên kết cơ học cơ bản được thiết kế để di chuyển vật liệu từ điểm A đến B.

Ngày nay, các ứng dụng phức tạp hơn, chẳng hạn như hàn, sơn, và lắp ráp,.. đòi hỏi nhiều khả năng chuyển động và cảm biến hơn. Do đó, một robot là một thiết bị kỹ thuật đa ngành:

- Kỹ thuật cơ khí : Liên quan đến việc thiết kế các bộ phận cơ khí, cánh tay, bộ phận công tác và cũng chịu trách nhiệm phân tích động học, động lực học và điều khiển của robot
- Kỹ thuật điện : Chịu trách nhiệm các công việc liên quan bộ truyền động, cảm biến, nguồn điện và hệ thống điều khiển.
- Kỹ thuật thiết kế hệ thống: Liên quan đến nhận thức, cảm nhận, và các phương pháp điều khiển robot.
- Lập trình hay công nghệ phần mềm: chịu trách nhiệm về logic, trí thông minh, giao tiếp và kết nối mạng.

Ngày nay, có hơn 1000 tổ chức, hiệp hội và câu lạc bộ liên quan đến robot; hơn 500 tạp chí, tạp chí liên quan đến robot, hơn 100 hội nghị và cuộc thi về robot mỗi năm; và hơn 50 khóa học liên quan đến người máy ở các trường đại học. Robot ngày càng được ứng dụng rộng rãi công nghiệp và được sử dụng cho các hoạt động công nghệ khác nhau. Robot nâng cao năng suất lao động và giải thoát con người khỏi những công việc mệt mỏi, đơn điệu

hoặc nguy hiểm. Hơn thế nữa, robot thực hiện nhiều thao tác tốt hơn con người và chúng cung cấp độ chính xác và độ lặp lại cao hơn. Trong nhiều lĩnh vực, khó có thể đạt được các tiêu chuẩn công nghệ cao nếu không có robot. Ngoài công nghiệp, robot được sử dụng trong môi trường khắc nghiệt. Chúng có thể hoạt động ở nhiệt độ thấp và cao; họ thậm chí không cần ánh sáng, nghỉ ngơi, không khí. Robot là những cỗ máy có phạm vi ứng dụng ngày càng được mở rộng và cấu trúc của chúng trở nên phức tạp hơn.

2. Ứng dụng của robot công nghiệp

Mục tiêu ứng dụng của robot công nghiệp là để thay thế từng phần hoặc toàn bộ lao động nặng nhọc của con người hoặc thay thế con người khi phải làm việc trong những điều kiện kỹ thuật, môi trường đặc biệt, đồng thời mang lại năng suất, chất lượng, hiệu quả kinh tế cao.

Robot được ứng dụng vào nhiều hoạt động trong công nghiệp như :

- Lắp đặt vật liệu, hàn điểm, phun sơn
- Đúc, lắp ráp, đóng gói
- Đảm nhận thực hiện cấp phối phục vụ các nguyên công trong dây chuyền sản xuất tự động
- Dùng trong công nghệ ép nhựa
- Dùng trong những khu vực nguy hiểm (nhiễm xạ,...)
- Dùng bốc dỡ hàng hóa, vật liệu, phôi có trọng lượng lớn, công kênh trong các ngành công nghiệp nặng
- Đúc rót kim loại nóng chảy ...

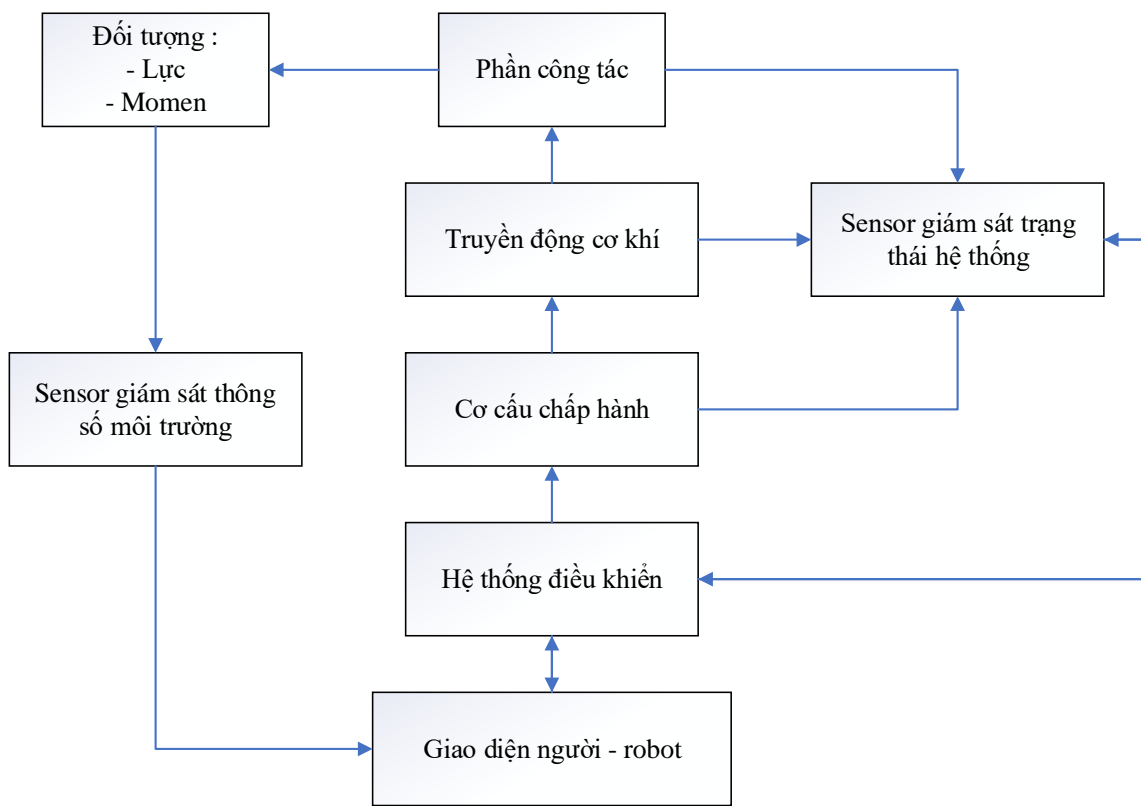
Hình 1. 1 Ứng dụng robot công nghiệp trong lắp ráp ô tô

3. Cấu trúc chung của robot công nghiệp

Robot cấu tạo bởi các liên kết được kết nối bởi các khớp để tạo thành một chuỗi động học. Tuy nhiên, một robot cũng như một hệ thống, bao gồm: người điều khiển hoặc máy tự hành, cổ tay, bộ phận tác động cuối, bộ truyền động, cảm biến, bộ điều khiển, bộ xử lý và phần mềm.

Mọi robot công nghiệp được cấu thành bởi các hệ thống chính sau:

- Tay máy (manipulator) là cơ cấu cơ khí gồm các khâu, khớp. Chúng hình thành cánh tay để tạo các chuyển động cơ bản, cổ tay tạo nên sự khéo léo, linh hoạt và bộ phận công tác (end effector) để trực tiếp hoàn thành các thao tác trên đối tượng.
- Cơ cấu chấp hành (actuators) tạo chuyển động cho các khâu của tay máy. Nguồn động lực của các cơ cấu chấp hành là động cơ các loại: điện, thủy lực, khí nén hoặc kết hợp giữa chúng.
- Hệ thống cảm biến gồm các sensor và thiết bị chuyển đổi tín hiệu cần thiết khác. Các Robot cần hệ thống sensor trong để nhận biết trạng thái của bản thân các cơ cấu của Robot và các sensor ngoài để nhận biết trạng thái của môi trường.
- Hệ thống điều khiển (controller) và giao diện người dùng hiện nay thường là máy tính hoặc thiết bị di động để giám sát và điều khiển hoạt động của Robot.

Hình 1. 2 Sơ đồ cấu trúc chung của robot công nghiệp

Tay máy là phần cơ sở, quyết định khả năng làm việc của robot công nghiệp. Đó là thiết bị cơ khí đảm bảo cho robot khả năng chuyển động trong không gian và khả năng làm việc như nâng hạ vật, lắp ráp,...Ban đầu,việc thiết kế và chế tạo tay máy là phỏng tác cấu tạo và chức năng của tay người. Về sau, đây không còn là điều bắt buộc nữa. Tay máy hiện nay rất đa dạng và có nhiều loại có dáng vẻ khác rất xa với tay người. Tuy nhiên, trong kỹ thuật robot người ta vẫn dùng các thuật ngữ quen thuộc như: vai, cánh tay, cổ tay, bàn tay và các khớp... để chỉ tay máy và các bộ phận của nó.

Trong thiết kế và sử dụng tay máy, người ta quan tâm đến các thông số có ảnh hưởng lớn đến khả năng làm việc của chúng như:

- Sức nâng, độ cứng vững, lực kẹp của tay,...
- Tầm với hay vùng làm việc: kích thước và hình dạng vùng mà phần công tác có thể với tới.
- Sự khéo léo, nghĩa là khả năng định vị và định hướng phần công tác trong vùng làm việc. Thông số này liên quan đến số bậc tự do của phần công tác.

Ngoài ra để định vị và định hướng phần công tác một cách tùy ý trong không gian 3 chiều cần có 6 bậc tự do, trong đó 3 bậc tự do để định vị trí, 3 bậc tự do để định hướng.

4. Phân loại

Hiệp hội Robot công nghiệp Nhật Bản chia robot trong 6 nhóm khác nhau:

- Nhóm 1: Robot điều khiển thủ công: Thiết bị có nhiều bậc tự do được điều khiển bởi một nhà điều hành.
- Nhóm 2: Robot trình tự cố định: Là thiết bị thực hiện các bước liên tiếp của một nhiệm vụ theo một chương trình định trước và cố định.
- Nhóm 3: Robot biến đổi tuần tự: Là thiết bị thực hiện các bước liên tiếp của một nhiệm vụ theo một phương pháp được xác định trước nhưng có thể lập trình được.
- Nhóm 4: Robot phát lại: Người điều khiển thực hiện tác vụ theo cách thủ công bằng cách điều khiển robot và ghi lại các chuyển động để phát lại sau này. Các robot lặp lại các chuyển động tương tự theo thông tin đã được ghi lại.
- Nhóm 5: Robot điều khiển số: Người điều khiển cung cấp cho robot một chương trình chuyển động hơn là dạy nó nhiệm vụ theo cách thủ công.
- Nhóm 6: Robot thông minh: Robot có khả năng hiểu rõ môi trường và khả năng hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ bất chấp những thay đổi trong các điều kiện xung quanh.

Khác với các phân loại chính thức này, robot có thể được phân loại theo các cách khác các tiêu chí như hình học, không gian làm việc, truyền động, điều khiển và ứng dụng.

4.1. Phân loại theo dạng hình học của 3 bậc định vị

Một robot được gọi là:

- Bộ điều khiển nối tiếp hoặc vòng hở nếu cấu trúc động học của nó không tạo thành chuỗi vòng lặp.
- Bộ điều khiển song song hoặc vòng kín nếu cấu trúc của nó tạo nên một chuỗi vòng kín.
- Một tay máy kết hợp nếu nó có cấu trúc bao gồm cả chuỗi vòng hở và vòng kín.

Hầu hết các tay máy công nghiệp đều có 6 bậc tự do, trong đó có 3 bậc tự do để định vị và 3 bậc tự do để định hướng. Các robot có thể được phân loại dựa trên 3 bậc định vị. Sử dụng hai loại khớp nguyên thủy làm chuẩn bao gồm:

- Khớp tịnh tiến được kí hiệu là P (Prismatic)
- Khớp xoay được kí hiệu là R (Rotation)

Hai khớp liên kế có thể có 3 mối quan hệ với nhau:

- Vuông góc ($\perp$)
- Song song ($\parallel$)
- Trục giao ($\vdash$)

Về mặt toán học, có thể có tới 72 cấu hình tay máy công nghiệp khác nhau, vì mỗi khớp có thể là P hoặc R và trục của hai khớp liên kế có thể song song ($\parallel$), trục giao ($\vdash$) hoặc vuông góc ($\perp$). Trong số 72 cấu hình robot công nghiệp, có 5 cấu hình quan trọng là:

- $R \parallel R \parallel P$ (SCARA)
- $R \vdash R \perp R$ (Robot khớp nối)
- $R \vdash R \perp P$ (Robot tọa độ cầu)
- $R \parallel P \vdash P$ (Robot tọa độ trụ)
- $P \vdash P \vdash P$ (Robot tọa độ Descartes)

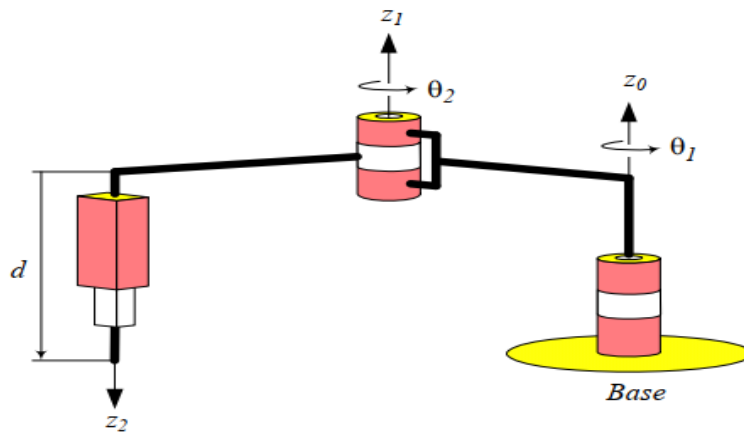
4.1.1. SCARA Robot ($R \parallel R \parallel P$)

Đây là một kiểu tay máy có cấu tạo đặc biệt gồm 2 khớp quay và 1 khớp tịnh tiến, nhưng cả 3 khớp đều có trục song song với nhau. Kết cấu này làm tay máy đứng vững hơn theo phương đứng nhưng kém cứng vững theo phương ngang. Loại này chuyên dùng cho công việc lắp ráp với tải trọng nhỏ theo phương đứng.

SCARA Robot được ứng dụng trong các công việc đòi hỏi sự linh hoạt, tốc độ cao, có tính lặp lại đồng thời có tải trọng nhẹ như: Lắp đặt các chi tiết nhỏ, gấp, đặt các vật liệu, linh kiện, sử dụng trong khắc Laser, in 3D, lắp ráp linh kiện điện tử, vi mạch, linh kiện máy tính...

Hình 1. 3 SCARA Robot

Hình 1. 4 Sơ đồ động của SCARA Robot

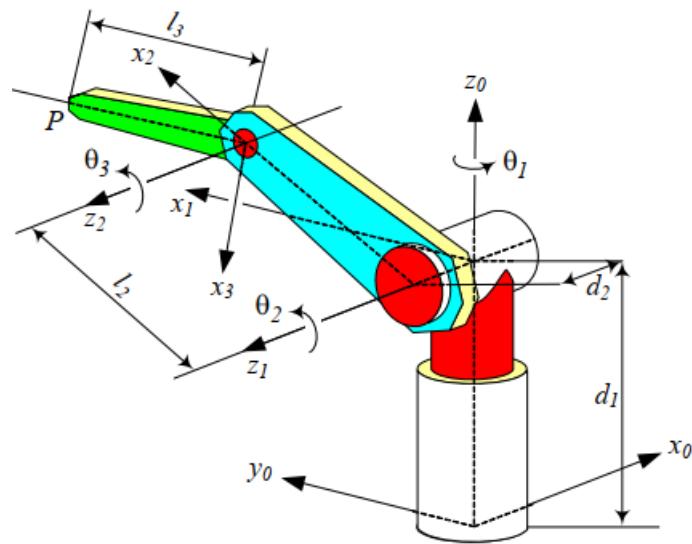
4.1.2. Robot khớp nối ($R \vdash R \perp R$)

Một robot khớp nối là một robot với các khớp quay. Các robot khớp nối có thể bao gồm từ cấu trúc hai khớp đơn giản đến các hệ thống có 10 khớp hoặc nhiều khớp hơn tương tác với nhau. Ba bậc chuyển động cơ bản gồm ba trục quay.

Đây là loại cấu hình robot được sử dụng rộng rãi nhất trong công nghiệp hơn 15% robot sử dụng cấu hình này. Được ứng dụng rộng rãi trong hầu hết các ngành công nghiệp với tất cả các tác vụ như: lắp ráp ô tô, phun sơn, hàn, cấp phôi,... ngay cả trong các ngành công nghiệp nặng như luyện kim, sắt, thép, khai thác khoáng sản, hóa chất...

Hình 1. 5 Robot khớp nối

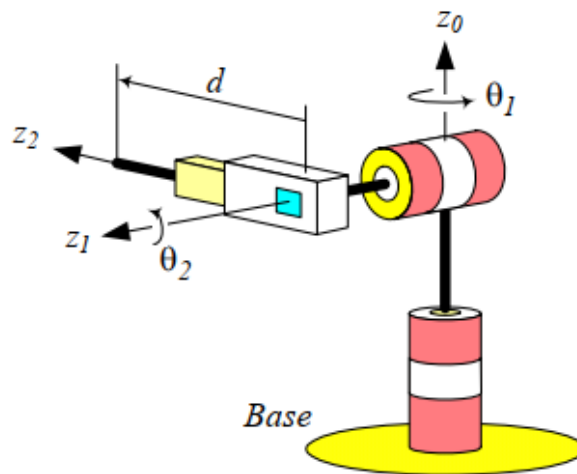
Hình 1. 6 Sơ đồ động của robot khớp nối

4.1.3. Robot tọa độ cầu ($R \vdash R \perp P$)

Robot tọa độ cầu là một robot có hai khớp quay và một khớp tịnh tiến. Nói cách khác, nó gồm có hai trục quay và một trục tuyến tính. Robot hình cầu có một cánh tay có không gian hoạt động theo tọa độ hình cầu. Sử dụng các khớp lồng vào nhau, giúp Robot có khả năng chuyển động lên hoặc xuống theo chiều ngang trục quay. Dạng đa khớp nối cho phép Robot mở rộng không gian làm việc theo hình cầu.

Hình 1. 7 Robot tọa độ cầu

Hình 1. 8 Sơ đồ động của Robot tọa độ cầu

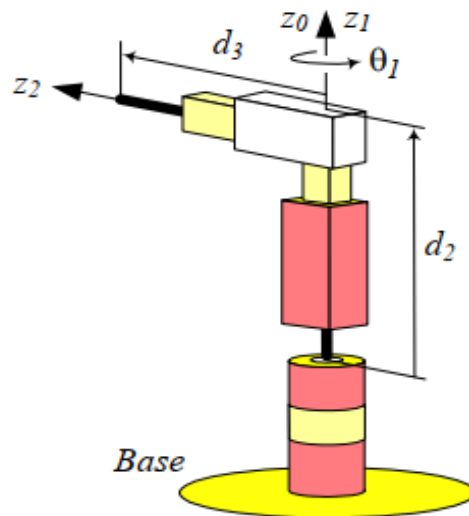
4.1.4. Robot tọa độ trụ ($R \parallel P \vdash P$)

Robot có ba bậc chuyển động cơ bản gồm hai trục chuyển động tịnh tiến và một trục quay. Trục cơ bản là trục dọc, Robot di chuyển lên và xuống dọc theo trục, quay quanh trục. Phạm vi làm việc của Robot được mở rộng theo 1 hình trụ quanh trục cơ bản.

Độ cứng vững cơ học của tay máy trụ tốt thích hợp với tải nặng, nhưng độ chính xác định vị góc trong mặt phẳng nằm ngang giảm khi tầm với tăng. Phù hợp với các tác vụ như bốc vác, phân loại hàng hóa có tải trọng nặng, cồng kênh như xi măng, phân bón,...

Hình 1. 9 Robot tọa độ trụ

Hình 1. 10 Sơ đồ động của robot tọa độ trụ

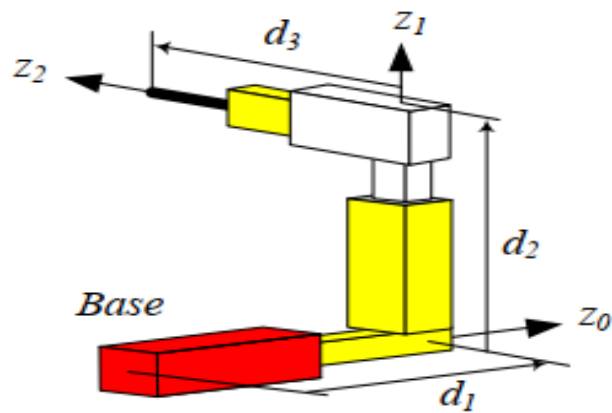
4.1.5. Robot tọa độ Descartes (P + P + P)

Sử dụng 3 đường trượt vuông góc nhau trong không gian 3 trục tọa độ x, y, z. Robot sử dụng các khớp tịnh tiến chuyển động theo 3 trục tọa độ, phạm vi làm việc của Robot mở rộng theo hình chữ nhật. Do sự đơn giản về kết cấu, tay máy kiểu này

có độ cứng vững cao, độ chính xác được đảm bảo đồng đều trong toàn bộ vùng làm việc nhưng ít khéo léo. Vì vậy, tay máy kiểu tọa độ góc được dùng để vận chuyển lắp ráp.

Hình 1. 11 Robot tọa độ Descartes

Hình 1. 12 Sơ đồ động của tọa độ Descartes

4.2. Phân loại theo kiểu truyền động :

Robot truyền động điều khiển bằng điện:

- Sử dụng động cơ AC hoặc DC
- Chính xác, sạch và êm ái hơn so với thủy lực và khí nén

Robot truyền động điều khiển bằng thủy lực :

- Tỷ lệ momen xoắn/ khối lượng hoặc công suất/ khối lượng cao
- Được sử dụng chủ yếu để nâng vật nặng. Ôn ào và dễ bị rò rỉ

Robot truyền động điều khiển bằng khí nén

- Ít tốn chi phí, đơn giản nhưng khó để kiểm soát chính xác
- Tốc độ cao, sử dụng để nâng vật nhẹ. Ôn ào và dễ bị rò rỉ

4.3. Phân loại theo hệ điều khiển :

Robot có thể được phân loại theo phương pháp điều khiển:

- Servo (điều khiển vòng kín)
- Không Servo (điều khiển vòng hở).

Robot Servo sử dụng vòng kín điều khiển bằng máy tính để xác định chuyển động của chúng và do đó có khả năng các thiết bị này có thể lập trình lại đa chức năng. Robot điều khiển servo được phân loại thêm theo phương pháp mà bộ điều khiển sử dụng để điều khiển bộ phận công tác.

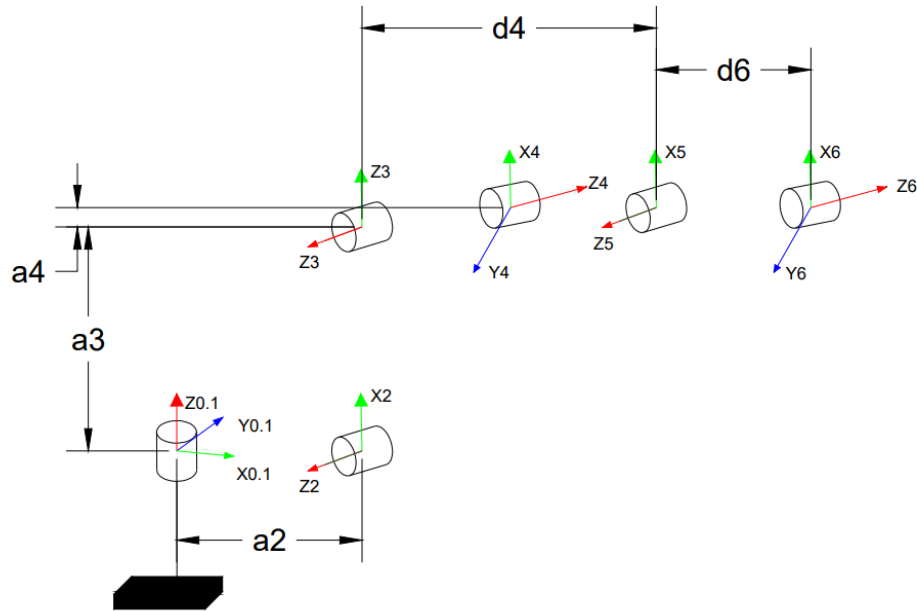
Robot không Servo về cơ bản là thiết bị vòng hở có chuyển động giới hạn ở các điểm dừng cơ học được xác định trước và chúng chủ yếu được sử dụng cho chuyển vật tư.

CHƯƠNG 2: TÍNH TOÁN, LỰA CHỌN MÔ HÌNH ROBOT

1. Tính toán

1.1. Bài toán

Hình 2. 1 Hệ trục tọa độ của robot trong mô hình hình học

Cánh tay robot bao gồm 6 bậc tự do quay. Phân tích động học để điểm cuối của cánh tay di chuyển theo một quỹ đạo cho sẵn. Số liệu các khâu được cho như trong hình trên.

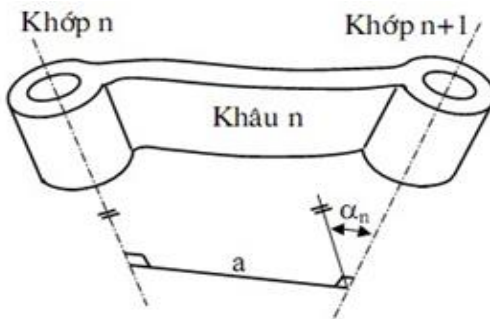
Một Robot nhiều khâu cấu thành từ các khâu nối tiếp nhau thông qua các khớp động. Gốc chuẩn (Base) của một Robot là khâu số 0 và không tính vào số các khâu. Khâu 1 nối với khâu chuẩn bởi khớp 1 và không có khớp ở đầu mút của khâu cuối cùng. Bất kỳ khâu nào cũng được đặc trưng bởi hai kích thước:

Độ dài pháp tuyến chung: a_n .

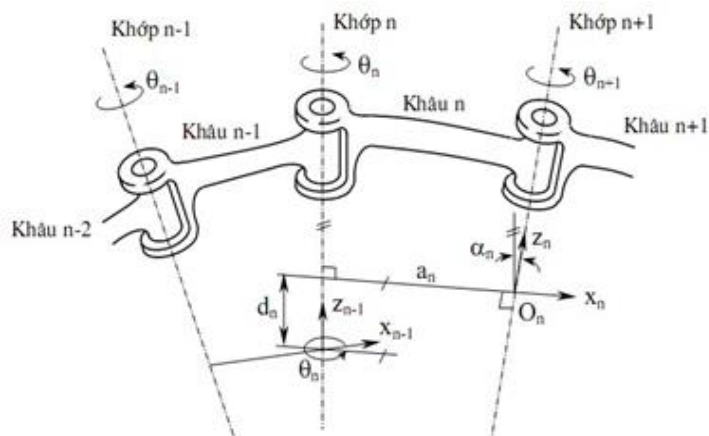
Góc giữa các trục trong mặt phẳng vuông góc với a_n : α_n .

Thông thường, người ta gọi a_n là chiều dài và α_n là góc xoắn của khâu. Phổ biến là hai khâu liên kết với nhau ở chính trục của khớp.

Mỗi trục sẽ có hai pháp tuyến với nó, mỗi pháp tuyến dùng cho mỗi khâu (trước và sau một khớp). Vị trí tương đối của hai khâu liên tiếp như thế được xác định bởi d_n là khoảng cách giữa các pháp tuyến đo dọc theo trục khớp n và θ_n là góc giữa các pháp tuyến đo trong mặt phẳng vuông góc với trục. d_n và θ_n thường được gọi là khoảng cách và góc giữa các khâu.

Hình 2. 2 Chiều dài và góc xoắn của một khâu

Hình 2. 3 Các thông số của khâu: θ , d , a và α .

Để mô tả mối quan hệ giữa các khâu ta gắn vào mỗi khâu một hệ tọa độ. Nguyên tắc chung để gắn hệ tọa độ lên các khâu như sau:

Góc của hệ tọa độ gắn lên khâu thứ n đặt tại giao điểm của pháp tuyến a_n với khớp thứ $n+1$. Trường hợp hai trục khớp cắt nhau, góc tọa độ sẽ đặt tại chính điểm cắt đó.

Nếu các trục khớp song song với nhau, góc tọa độ được chọn trên trục khớp của khâu kế tiếp, tại điểm thích hợp.

Trục z của hệ tọa độ gắn lên khâu thứ n đặt dọc theo trục khớp thứ $n+1$.

Nếu các trục khớp song song với nhau, góc tọa độ được chọn trên trục khớp của khâu kế tiếp, tại điểm thích hợp.

Trường hợp khớp quay thì θ_n là các biến khớp, trong trường hợp khớp tịnh tiến thì d_n là biến khớp và a_n bằng 0.

-> Các thông số a_n , α_n , d_n và θ_n được gọi là bộ thông số DH.

1.2. Phân tích động học thuận

Bảng DH :

Khâu	θ_i	d_i	a_i	α_i
1	θ_1	0	0	0
2	θ_2	0	a_2	$\pi/2$
3	θ_3	0	a_3	0
4	θ_4	d_4	a_4	$\pi/2$
5	θ_5	0	0	$-\pi/2$
6	θ_6	0	0	$\pi/2$

Các ma trận biến đổi :

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_0y_0z_0$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_1y_1z_1$ (hệ 0):

$$A_1 = \begin{bmatrix} c\theta_1 & -s\theta_1 & 0 & 0 \\ s\theta_1 & c\theta_1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_1y_1z_1$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_2y_2z_2$ (hệ 0):

$$A_2 = \begin{bmatrix} -s\theta_2 & -c\theta_2 & 0 & a_2 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ c\theta_2 & -s\theta_2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_2y_2z_2$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_3y_3z_3$ (hệ 0):

$$A_3 = \begin{bmatrix} c\theta_3 & -s\theta_3 & 0 & a_3 \\ s\theta_3 & c\theta_3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_3y_3z_3$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_4y_4z_4$ (hệ 0):

$$A_4 = \begin{bmatrix} c\theta_4 & -s\theta_4 & 0 & a_4 \\ 0 & 0 & -1 & -d_4 \\ s\theta_4 & c\theta_4 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_4y_4z_4$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_5y_5z_5$ (hệ 0):

$$A_5 = \begin{bmatrix} c\theta_5 & -s\theta_5 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ -s\theta_5 & -c\theta_5 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Ma trận truyền biến đổi tọa độ thuần nhất Denavit – Hartenberg của hệ tọa độ $Ox_5y_5z_5$ đối với hệ tọa độ cố định $Ox_6y_6z_6$ (hệ 0):

$$A_6 = \begin{bmatrix} c\theta_6 & -s\theta_6 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ s\theta_6 & \theta_6 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$E = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_6 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad (1)$$

$${}^0_kT = \sum_{i=1}^k {}^{i-1}_iT \cdot q_i \quad (2)$$

Từ các ma trận ta xác định được ma trận biến đổi tọa độ thuần nhất ${}^0_6T$ biểu diễn trạng thái khâu thao tác:

$${}^0_6T = A_1 \cdot A_2 \cdot A_3 \cdot A_4 \cdot A_5 \cdot A_6$$

$${}^f_E T = {}^0_6T \cdot E \quad (3)$$

$${}^f_E T = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & r_{13} & Px \\ r_{12} & r_{22} & r_{23} & Py \\ r_{13} & r_{32} & r_{33} & Pz \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad (4)$$

$E = {}^0_6T$: ma trận chuyển đổi cấu vị trí cuối

Đó là : $T = {}^0_6T \cdot E$

Với:

$$\begin{aligned}
Px &= {}^f_E T(1,4) \\
Py &= {}^f_E T(2,4) \\
Pz &= {}^f_E T(3,4)
\end{aligned} \tag{5}$$

Sau khi tính toán và xác định các số hạng của hai ma trận c phương trình (3) và (4), ta sẽ có:

$$\begin{aligned}
{}^f_E T(1:3,4) &= T(1:3,4) \\
Px &= c1a2 + d6(c5c1c23 + s5(s1s4 - c4c1s23)) - a4c1s23 + d4c1c23 - c1s2a3 \\
Py &= a2s1 - a4s1s23 + d6(c5s1c23 - s5(c1s4 + c4s1s23)) + d4s1c23 - a3s1s2 \\
Pz &= c2a3 + a4c23 + d4s23 + d6(c5s23 + a4s5c23)
\end{aligned} \tag{6}$$

1.3. Phân tích động học nghịch

1.3.1. Động học nghịch

$$U_0 = \begin{bmatrix} & {}^0_E A & \begin{matrix} Px \\ Py \\ Pz \end{matrix} \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \tag{7}$$

Với ${}^0_E A$ ma trận định hướng của R_E/R_0

1.3.2. Tính θ_1, θ_2 và θ_3

$$U_0 = {}^0_6 T \cdot E$$

$$U_0 E^{-1} = {}^0_6 T$$

$$U_0 = U_0 E^{-1}$$

Với U_0 là ma trận định hướng mới

Với:

$${}^1_0 T \cdot U_0 \cdot [0 \quad 0 \quad 0 \quad 1]^T$$

Suy ra:

$${}^1_0T \cdot U_0 \cdot [0 \ 0 \ 0 \ 1]^T = {}^1_6T \cdot [0 \ 0 \ 0 \ 1]^T$$

Và

$${}^1_0T \cdot U_0 \cdot [0 \ 0 \ 0 \ 1]^T$$

Suy ra:

$${}^1_6T \cdot [0 \ 0 \ 0 \ 1]^T = {}^1_4T \cdot [0 \ 0 \ 0 \ 1]^T$$

Khi sử dụng phần mềm Matlab ta thấy:

$$\begin{aligned} c1Px - d6c1 + Pys1 &= a2 - a3s2 - a4s23 + d4c23 \\ d6s1 + c1Py - Pxs1 &= 0 \\ Pz &= c2a3 + a4c23 + d4s23 \end{aligned} \quad (8)$$

Với:

$$\begin{aligned} c23 &= \cos(\theta_2 + \theta_3) \\ s23 &= \sin(\theta_2 + \theta_3) \end{aligned}$$

Từ đẳng thức số 2 của công thức (8)

$$\begin{aligned} -d6 + c1Py - Pxs1 &= 0 \\ \theta_1 &= \text{atan2}(Py, Px - d6) \\ \theta_1 &= \theta_1 + \pi \end{aligned} \quad (9)$$

Từ đẳng thức số 1 của công thức (8)

$$Pxc1 - d6c1 + Pys1 - a2 = A$$

Suy ra:

$$\begin{aligned} A &= -a3s2 - a4s23 + d4c23 \\ Pz &= c2a3 + a4c23 + d4s23 \end{aligned} \quad (10)$$

Từ đẳng thức số 1 của công thức (10) ta suy ra s2:

$$s2 = \frac{d4c23 - a4s23 - A}{d3} \quad (11)$$

Từ đẳng thức số 2 của công thức (10) ta suy ra c2:

$$c2 = \frac{Pz - a4c23 + d4s23}{d3} \quad (12)$$

Ta có:

$$d3^2s2^2 = d4^2c23^2 + a4^2s23^2 - 25d4a4c23s23 + A^2 - 2Ad4c23 + 2Aa4s23$$

$$d3^2s2^2 = Pz^2 + d4^2c23^2 - 2Pza4s23 + d4^2s23^2 + 2Pzd4s23 + 2d4a4c23s23$$

$$d3^2 = c23^2d4^2 + a4^2 + s23^2d4^2 + a4^2 + c23 - 2Ad4 - 2Pza4 + s23(2Aa4 - 2Pzd4 + Pz^2) \quad (13)$$

Ta đặt:

$$X = -2Ad4 - 2Pza4$$

$$Y = 2Aa4 - 2Pzd4$$

$$H = d4^2 + a4^2 + Pz^2 - d3^2 + A^2$$

Ta thay vào (13):

$$Xc23 + Ys23 + H = 0$$

$$-Ys23 = Xc23 + H$$

$$Y^2 - Y^2c23^2 = X^2c23^2 + 2XHc23 + H^2$$

$$(X^2 + Y^2)c23^2 + 2XHc23 + H^2 - Y^2 = 0$$

Phương trình (theo c23) bậc 2 có 2 nghiệm thức

Nếu $\Delta \geq 0$ with:

$$\Delta = (2XH)^2 - 4(X^2 + Y^2)(H^2 - Y^2)$$

$$c23 = \frac{-2XH \pm \sqrt{\Delta}}{2(X^2 + Y^2)}$$

$$s23 = 1 - c23^2$$

Ta thay nó vào (11) và (12) ta được:

$$\theta_2 = \text{atan2}(s2, c2)$$

$$\theta_3 = \text{atan2}(s23, c23) - \theta_2 \quad (14)$$

1.3.3. Tính θ_4, θ_5 và θ_6

Ta đã tìm $\theta_1, \theta_2, \theta_3$; do vậy ma trận T03 được biết:

$$\begin{aligned}
 U_0 &= {}^0T => {}^3T.U_0 = {}^3T \\
 {}^3T . {}^3T.U_0 &= {}^4T = \begin{bmatrix} {}^4A & P \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \\
 {}^3T.U_0 &= \begin{bmatrix} r11 & r12 & r13 & r14 \\ r21 & r22 & r23 & r24 \\ r31 & r32 & r33 & r34 \\ r41 & r42 & r43 & r44 \end{bmatrix} \\
 M &= {}^4T . {}^3T.U_0 \\
 &= \begin{bmatrix} c4r13 + s4r33 & -c4r12 - s4r32 & c4r11 + s4r31 \\ c4r33 - s4r13 & -c4r32 + s4r12 & c4r31 - s4r11 \\ -r23 & r22 & -r21 \end{bmatrix} \\
 {}^4A &= \begin{bmatrix} c5c6 & -c5c6 & s5 \\ s6 & c6 & 0 \\ -c6s5 & s5s6 & c5 \end{bmatrix} \\
 {}^4A(2,3) &= 0; M(2,3) = c4r31 - s4r11
 \end{aligned}$$

Vì vậy bằng cách xác định:

$$\begin{aligned}
 &c4r31 - s4r11 \\
 &\frac{s4}{c4} = \frac{r33}{r11} \\
 &\theta_4 = \text{atan } 2(r31, r11) \tag{15} \\
 &\theta_4 = \theta_4 + \pi \\
 &M(3,3) = -r21 \\
 &{}^4A(3,3) = c5 \\
 &M(1,3) = c4r11 + s4r31 \\
 &{}^4A(1,3) = s5 \\
 &\theta_5 = \text{atan } 2(M(1,3), M(3,3)) \tag{16}
 \end{aligned}$$

$$M(2,1) = c4r33 - s4r13$$

$${}^4_6A(2,1) = s6$$

$$M(2,2) = -c4r32 + s4r12$$

$${}^4_6A(2,2) = c6$$

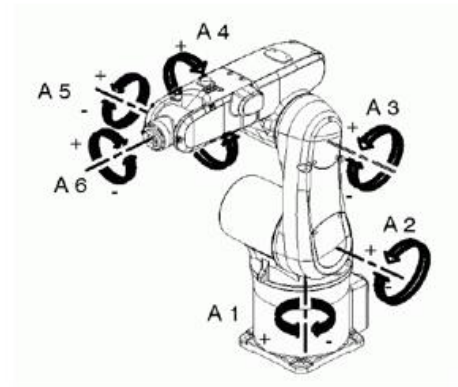
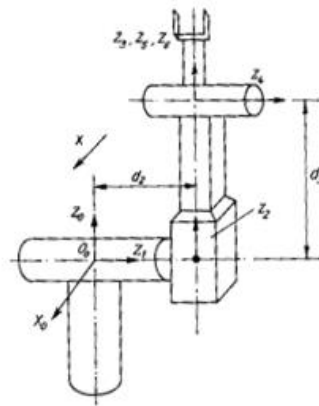
Do đó:

$$\frac{s6}{c6} = \frac{M(2,1)}{M(2,2)}$$

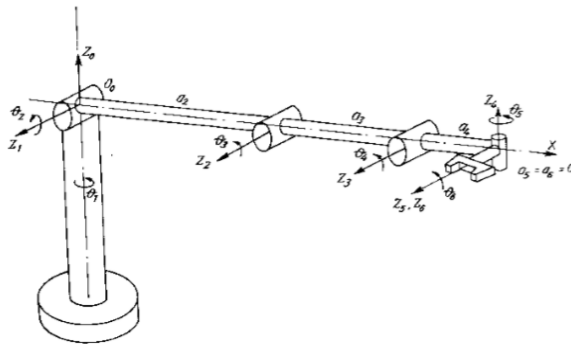
$$\theta_6 = \text{atan2}(M(2,1), M(2,2)) \quad (17)$$

2. Lựa chọn mô hình

2.1. Phương án lựa chọn mô hình

Hình 2. 4 Robot Stanford cấu hình RRTRRR và Robot KUKA cấu hình RRRRRR

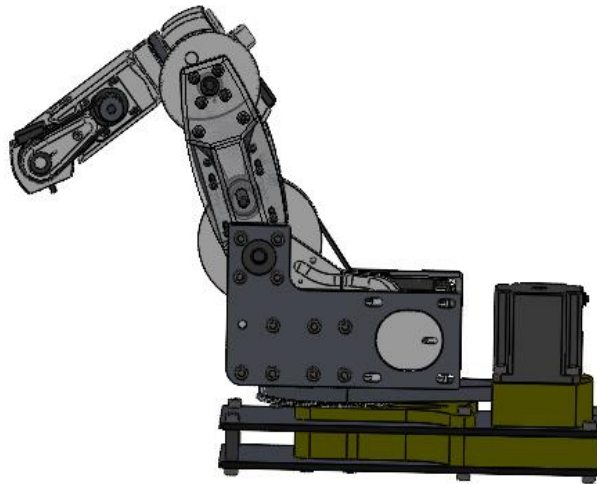

Hình 2. 5 Robot Elbow cấu hình RRRRRR

Với mục tiêu là triển khai loại robot 6 bậc tự do sao cho việc chế tạo không quá khó khăn, phức tạp và giá thành hợp lý, trong phạm vi đồ án tốt nghiệp chúng em sẽ chọn tham khảo Robot KUKA để phân tích, tính toán, chế tạo, điều khiển và lập trình

2.2. Xây dựng mô hình trên Solidworks

Robot gồm 6 khớp quay được mô phỏng theo thiết kế robot KUKA sử dụng bộ truyền đai răng nhiều cấp làm tăng tỷ số truyền từ động cơ để có thể đáp ứng được các yêu cầu khi thực hiện.

Hình 2. 6 Mô hình 3D trên SolidWorks

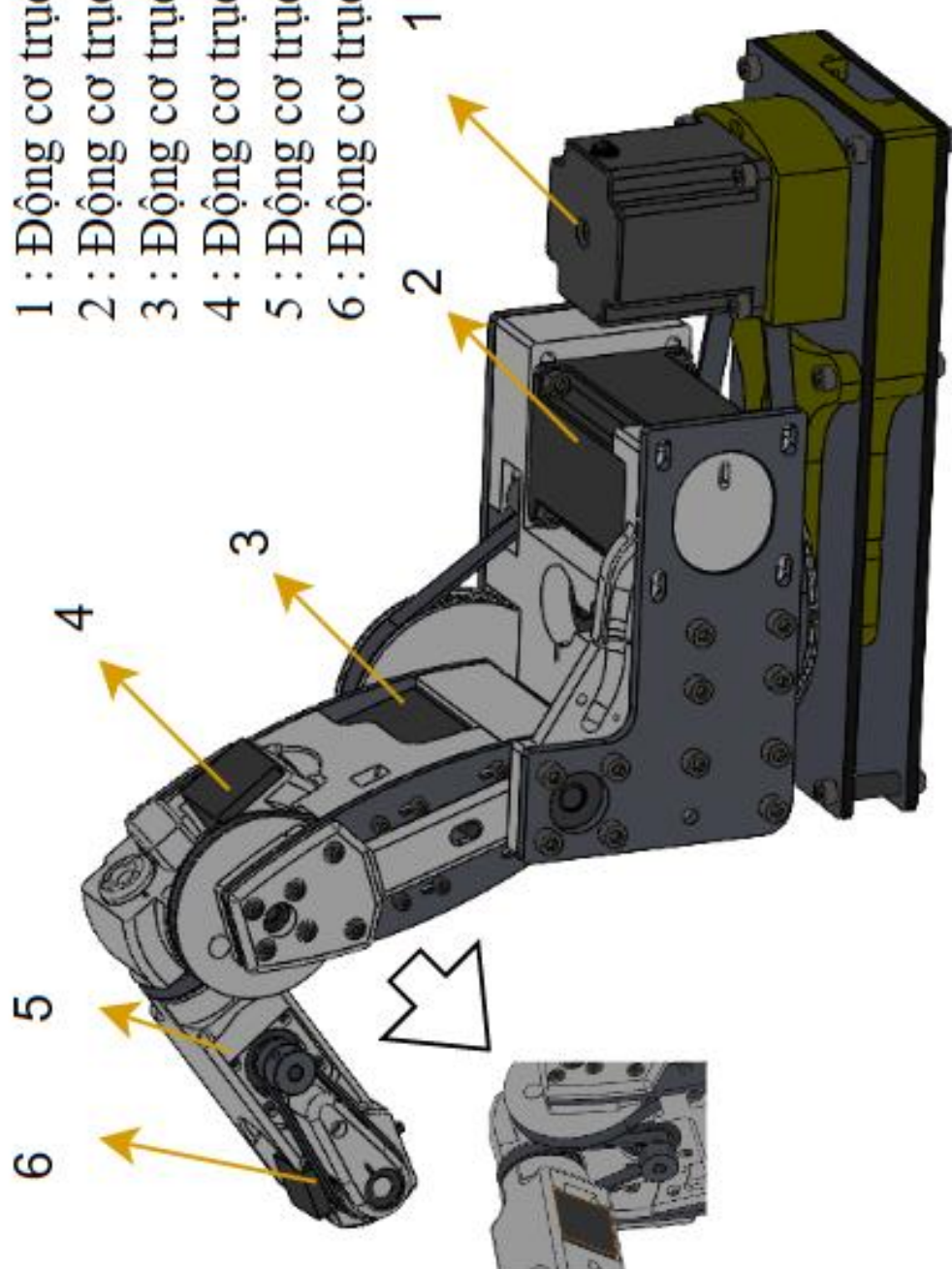
Robot được hình thành bởi 6 khâu quay. Các khâu được kết nối truyền động với nhau qua hệ thống động cơ – dây đai, mỗi khớp quay sẽ là một bậc tự do của robot.

Khâu 1 Sử dụng bộ truyền động đai răng đặt trên mặt phẳng nằm ngang với động cơ đặt ở đằng sau.

Khâu 2 và Khâu 3 sử dụng bộ truyền đai trên mặt phẳng thẳng đứng

Tất cả các khâu được lắp vào với nhau thành 1 tay máy hoàn chỉnh. Tại các khớp động có ổ bi để chuyển ma sát trượt thành ma sát lăn giúp các khâu chuyển động mượt mà hơn.

- 1 : Động cơ trục 1
- 2 : Động cơ trục 2
- 3 : Động cơ trục 3
- 4 : Động cơ trục 4
- 5 : Động cơ trục 5
- 6 : Động cơ trục 6

3. Chọn vật liệu :

3.1. Lựa chọn phương pháp chế tạo

Thay vì sử dụng nhôm tấm, thanh nhôm định hình, nhựa mica cùng với phương pháp gia công cắt gọt thường được sử dụng để chế tạo các mô hình robot. Cánh tay robot 6 bậc của bọn em sử dụng phương pháp in 3D với nhựa PLA để in các chi tiết cho cánh tay robot.

Bằng phương pháp in 3D có thể thực hiện được ở tất cả các loại mẫu thiết kế, không bị hạn chế bởi độ phức tạp của bề mặt hay độ khó về cấu trúc thiết kế. Chỉ cần 1 lần thao tác là có thể in ra được toàn bộ sản phẩm dù có cấu trúc phức tạp đến đâu.

Có 2 loại nhựa phổ biến được sử dụng rộng rãi trong in 3D vì đặc tính và giá thành hợp lý là nhựa ABS và nhựa PLA.

Ưu điểm của nhựa PLA :

- Nhựa PLA dễ in, hầu hết những máy in 3D đều có thể thực hiện được với loại vật liệu này, thậm chí là không cần bàn nhiệt. PLA yêu cầu nhiệt độ khá thấp so với những loại khác, có thể in với tốc độ nhanh và không yêu cầu máy đóng kín.
- Nhiều màu sắc và tùy chọn: PLA có dạng khác nhau. Những sợi Pla tổng hợp và mục đích đặc biệt như Pla Silk, Pla sợi carbon hay Pla có mùi thơm.
- Không độc hại: Nhựa in 3D pla không độc hại khi nó có thể được giữ không bị ô nhiễm. Ứng dụng của nhựa này sang các lĩnh vực như y tế, công nghiệp thực phẩm thương hiệu creality.
- Không khói: Không thể tránh khỏi khói thoát ra khi nhựa nhiệt dẻo bị nóng chảy. Nhất là từ các vật liệu độc hại như ABS, có thể chứa chất hít hại và thậm chí là gây ung thư. Trong khi nhựa in 3D PLA dùng lại giải phóng một số khói, hầu như không mùi và rủi ro ít.
- Có thể phân hủy sinh học: Do PLA có nguồn gốc từ thực vật nên có khả năng phân hủy, không giống như những nhựa khác được làm từ tinh chế dầu thô, gây hại cho môi trường.

Nhược điểm của nhựa PLA :

- Dòn, khá yếu: Độ bền uốn khá thấp, những bộ phận in 3D yếu hơn đáng kể so với đúc phun. Các bộ phận của Pla không thường bị uốn cong, dễ vỡ nhanh sau khi tác dụng đủ lực có nghĩa là giòn.
- Nhiệt độ thấp, kháng hóa chất: Pla cũng không chịu nhiệt tốt, những bộ phận được in bằng vật liệu này có xu hướng biến dạng trong điều kiện nóng.

3.2. Lựa chọn và tính toán động cơ

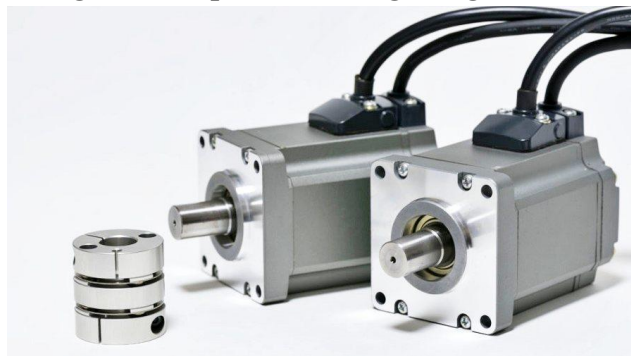
3.2.1. Chọn động cơ :

Trong đề án này chúng em sử dụng động cơ step để làm động cơ dẫn động cho robot.

Ưu, nhược điểm của động cơ bước

- Ưu điểm :

- + Không chổi than : Không xảy ra hiện tượng đánh lửa chổi than làm tổn hao năng lượng, tại một số môi trường đặc biệt (hầm lò...) có thể gây nguy hiểm.
- + Tạo được mô men giữ : Động cơ bước là thiết bị làm việc tốt trong vùng tốc độ nhỏ. Nó có thể giữ được mômen thậm chí cả vị trí như vào tác dụng hãm lại của từ trường rotor.
- + Điều khiển vị trí theo vòng hở : Một lợi thế rất lớn của động cơ bước là ta có thể điều chỉnh vị trí quay của roto theo ý muốn mà không cần đến phản hồi vị trí như các động cơ khác, không phải dùng đến encoder hay máy phát tốc (khác với servo).
- + Độc lập với tải : Với các loại động cơ khác, đặc tính của tải rất ảnh hưởng tới chất lượng điều khiển. Với động cơ bước, tốc độ quay của rotor không phụ thuộc vào tải (khi vẫn nằm trong vùng momen có thể kéo được). Khi momen tải quá lớn gây ra hiện tượng trượt, do đó không thể kiểm soát được góc quay.
- + Giá thành thấp.
- Nhược điểm :
- + Về cơ bản dòng từ driver tới cuộn dây động cơ không thể tăng hoặc giảm trong lúc hoạt động. Do đó , nếu bị quá tải động cơ sẽ bị trượt bước gây sai lệch điều khiển.
- + Động cơ bước gây ra nhiều nhiễu và rung động hơn động cơ servo.
- + Động cơ bước không thích hợp cho các ứng dụng cần tốc độ cao.

Hình 2. 7 Động cơ bước

3.2.2. Tính toán lựa chọn động cơ :

Sử dụng phần mềm solidworks tiến hành mô phỏng Đồ án, xác định được khối lượng và chiều dài từng thanh như sau :

Thanh	6	5	4	3	2	1
Chiều dài	30mm	28mm	117mm	26mm	110 mm	47 mm

Khối lượng từng thanh (Sử dụng chủ yếu vật liệu nhựa PLA in 3D với infill từ 80%)

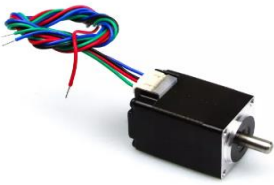

Thanh	6	5	4	3	2	1
Khối lượng	50g	70,4g	100g	135g	453g	769,5g

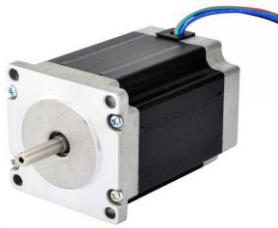
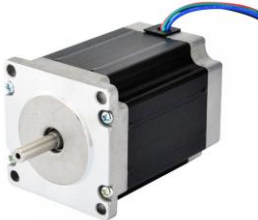
Ta giả sử lực tác động vào khâu cuối bằng 0.

Sử dụng phương pháp cánh tay đòn, xác định moment xoắn để chọn động cơ cho từng trục:

Thanh	6	5	4	3	2	1
Momen	1,5 N.cm	5,37 N.cm	11 N.cm	37 N.cm	98,6 N.cm	0
Động cơ	Nema 8	Nema 11	Nema 11	Nema 17	Nema 23	Nema 23

Dưới đây là danh sách các động cơ được sử dụng :

Khớp	Hình ảnh	Thông số kỹ thuật	Thông số kích thước
6		Góc/ bước: $1,8^\circ$ Momen xoắn giữ: 1,8 N.cm Số pha: 2 Dòng tối đa / pha: 0,6 A Điện trở pha: 6,5 ohms Hiệu điện thế: 3,9 V	Kích thước : 20x20 mm Chiều dài : 33 mm Đường kính trục : 4 mm Chiều dài trục : 20 mm Khối lượng : 0,08 kg
5		Góc/ bước: $1,8^\circ$ Momen xoắn giữ: 7 N.cm Số pha : 2 Dòng / pha: 0,67 A Điện trở pha: 5,8 ohms Hiệu điện thế: 3,9 V	Kích thước : 28x28 mm Chiều dài : 34 mm Đường kính trục : 5 mm Chiều dài trục : 20 mm Khối lượng : 0,11 kg
4		Góc/ bước: $1,8^\circ$ Momen xoắn giữ: 11 N.cm Số pha : 2 Dòng / pha: 0,6 A Điện trở pha: 3,3 ohms Hiệu điện thế: 2,16 V	Kích thước : 28x28 mm Chiều dài : 40 mm Đường kính trục : 5 mm Chiều dài trục : 20 mm Khối lượng : 0,15 kg

3		Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn giữ: 40 Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 1,5 A Điện trở pha: 2,2 ohms Hiệu điện thế: 3,3 V	Kích thước : 42x42 mm Chiều dài : 40 mm Đường kính trục : 5 mm Chiều dài trục : 24 mm Khối lượng : 0,35 kg
2		Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn giữ: 1.8 Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 3 A Điện trở pha: 1,1 ohms Hiệu điện thế: 3,3 V	Kích thước : 57x57 mm Chiều dài : 76 mm Đường kính trục : 6mm Chiều dài trục : 21 mm Khối lượng : 1,05 kg
1		Góc/ bước: 1.8° Moment xoắn giữ: 1.8 Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 3 A Điện trở pha: 1,1 ohms Hiệu điện thế: 3 V	Kích thước : 57x57 mm Chiều dài : 76 mm Đường kính trục : 6mm Chiều dài trục : 21 mm Khối lượng : 1,05 kg

3.3. Chọn bộ truyền động

Trong đồ án này chúng em sử dụng bộ truyền đai răng để làm bộ truyền dẫn động từ động cơ đến các khớp quay của robot. Bộ truyền đai răng - pulley được bọn em sử dụng cho các khớp.

Bộ truyền đai :

- Ưu điểm :
- + Có khả năng truyền chuyển động giữa các trục xa nhau
- + Làm việc êm và không ồn
- + Giữ an toàn cho các chi tiết và động cơ khi bị quá tải nhờ hiện tượng trượt đai
- + Kết cấu đơn giản, dễ dàng lắp ráp và thay thế, không yêu cầu bôi trơn định kỳ
- Nhược điểm :
- + Kích thước đai và pulley lớn
- + Hiệu suất thấp do trượt đàn hồi
- + Tuổi thọ của dây đai thấp
- + Lực tác dụng lên trục và ổ bi lớn do phải căng đai

3.4. Lựa chọn ổ bi

Tại các khớp động của cánh tay robot, bọn em sử dụng ổ bi để chuyển ma sát trượt giữa 2 khâu thành ma sát lăn, giúp giảm lực cản giữa các khâu, làm các khâu chuyển động linh hoạt hơn.

Tại các vị trí yêu cầu có khả năng chịu tải trọng hướng kính tốt và có thể làm việc ở tốc độ cao, nhưng lại chịu tải trọng dọc trục ở mức độ thấp em lựa chọn sử dụng vòng bi cầu. Ngoài ra vòng bi này còn cho phép đưa vào sử dụng nhanh và an toàn vì đã được bôi trơn sẵn và làm kín bằng phốt ở hai mặt.

Ngoài ra, tại vị trí liên kết giữa khâu 1 và khâu 2, ổ bi tại vị trí này cần chịu tải trọng dọc trục ở mức cao nhưng lại chịu tải trọng hướng kính thấp, vì vậy tại vị trí này, em lựa chọn sử dụng vòng bi lực đẩy (Roller Thrust Bearing)

CHƯƠNG 3: LỰA CHỌN BỘ ĐIỀU KHIỂN

1. Lựa chọn bộ điều khiển

Bộ điều khiển là một thiết bị giám sát và tác động vào các điều kiện làm việc của một hệ động học cho trước. Các điều kiện làm việc đặc trưng cho các biến đầu ra của hệ thống được tác động bởi việc điều chỉnh các biến đầu vào đã biết.

Một số loại bộ điều khiển thông dụng :

Vi điều khiển : Vi điều khiển là một máy tính được tích hợp trên một chip, nó thường được sử dụng để điều khiển các thiết bị điện tử. Vi điều khiển, thực chất, là một hệ thống bao gồm một vi xử lý có hiệu suất đủ dùng và giá thành thấp (khác với các bộ vi xử lý đa năng dùng trong máy tính) kết hợp với các khối ngoại vi như bộ nhớ, các module vào/ra, các module biến đổi số sang tương tự và tương tự sang số,...

- Ưu điểm :

+ Vi điều khiển hoạt động như một máy vi tính không có bất kỳ bộ phận kỹ thuật số nào.

+ Tích hợp cao hơn bên trong vi điều khiển làm giảm chi phí và kích thước của hệ thống.

+ Việc sử dụng vi điều khiển rất đơn giản, dễ khắc phục sự cố và bảo trì hệ thống.

+ Hầu hết các chân được lập trình bởi người dùng để thực hiện các chức năng khác nhau.

+ Dễ dàng kết nối thêm các cổng RAM, ROM, I/O.

+ Cần ít thời gian để thực hiện các hoạt động.

- Nhược điểm :

+ Vi điều khiển có kiến trúc phức tạp hơn so với vi xử lý.

+ Chỉ thực hiện đồng thời một số lệnh thực thi giới hạn.

+ Chủ yếu được sử dụng trong các thiết bị vi mô.

+ Không thể trực tiếp giao tiếp các thiết bị công suất cao.

PLC (chương trình kiểm soát logic) : đây là thiết bị điều khiển lập trình cho phép thực hiện linh hoạt các thuật toán điều khiển logic thông qua một ngôn ngữ lập trình. Người sử dụng có thể lập trình để thực hiện một loạt trình tự các sự kiện. PLC hoạt động theo phương thức quét các trạng thái trên đầu ra và đầu vào. Khi có sự thay đổi ở đầu vào thì đầu ra sẽ thay đổi theo.

- Ưu điểm :

+ Dễ dàng thay đổi chương trình theo ý muốn

+ Thực hiện được các thuật toán phức tạp và độ chính xác cao.

+ Mạch điện gọn nhẹ, dễ dàng trong việc bảo quản và sửa chữa.

+ Cấu trúc dạng module, cho phép dễ dàng thay thế, mở rộng đầu vào/ra, mở rộng chức năng khác

+ Khả năng chống nhiễu tốt, hoàn toàn làm việc tin cậy trong môi trường công nghiệp.

+ Giao tiếp được với các thiết bị thông minh khác như: Máy tính, nối mạng truyền thông với các thiết bị khác.

- Nhược điểm :

+ Giá thành phần cứng cao, một số hãng phải mua thêm phần mềm để lập trình.

+ Đòi hỏi người sử dụng phải có trình độ chuyên môn cao.

Máy tính nhúng : là máy tính được vận hành trên hệ thống nhúng, được thiết kế để phục vụ một yêu cầu, ứng dụng hay một chức năng nào đó. Một hệ thống nhúng không thể sử dụng với mục đích khác mục đích nó được thiết kế ban đầu. Chính vì sự đa dạng của hệ thống nhúng mà máy tính nhúng cũng đa dạng về chủng loại, hình dáng.

- Ưu điểm :

+ Tính linh hoạt cao: có thể kết nối với nhiều loại giao thức khác nhau, phù hợp với nhu cầu của các nhà xưởng sản xuất công nghiệp

+ Có thể hoạt động trong môi trường khắc nghiệt, dải nhiệt rộng: Nhiệt độ có thể dao động từ -35 độ C đến 70 độ C

+ Dễ dàng trong việc tìm hiểu và sử dụng: Máy tính nhúng thường kết nối được với nhiều thiết bị không thường xuyên sử dụng cùng giao thức truyền thông

+ Chi phí thấp, kích thước nhỏ gọn

- Nhược điểm :

+ Máy tính nhúng được tạo ra để thực hiện một chức năng chuyên biệt

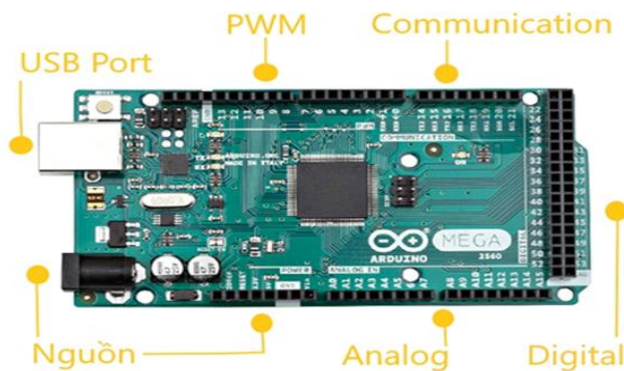
+ Trái ngược với máy tính thường có thể hỗ trợ nhiều thiết bị ngoại vi thì ở đây, máy tính nhúng chỉ có khả năng hỗ trợ một thiết bị giới hạn.

Dựa vào ưu, nhược điểm của từng loại bộ điều khiển, trong phạm vi của đồ án chúng em lựa chọn sử dụng Vi điều khiển làm bộ điều khiển trung tâm do :

- Với phạm vi đồ án nhỏ sử dụng nguồn điện DC để cấp cho các động cơ bước thì để tiết kiệm tối đa chi phí, lựa chọn vi điều khiển là giải pháp tối ưu nhất
- Vi xử lý có tính di động cao thích hợp với nhưng ứng dụng cần tính linh hoạt
- Có sẵn và phổ biến rộng khắp trên thị trường, dễ dàng tìm kiếm
- Vi điều khiển đa số đều sử dụng ngôn ngữ lập trình C thông dụng, dễ tiếp cận sau đó mới sử dụng công cụ biên dịch thành ngôn ngữ máy để đổ vào và hoạt động

- Các loại PLC và máy tính nhúng được sử dụng trong công nghiệp với các hệ thống lớn và phức tạp còn vi điều khiển chủ yếu được sử dụng trong thiết bị vi mô

Trong phạm vi đồ án cần điều khiển 6 động cơ bước nên cần bộ nhớ chương trình lớn để viết nhiều chương trình phức tạp và điều khiển nhiều thiết bị phức tạp, đồng thời cần số lượng chân lớn mới có thể đáp ứng được. Vì vậy chúng em lựa chọn Board Arduino Mega 2560 làm bộ xử lý trung tâm sử dụng chip ATmega2560 của ATmel với bộ nhớ chương trình lên đến 256 KB (Trong khi đó Board Arduino Uno và Nano chỉ có 32 KB), dung lượng RAM là 8KB và EEPROM là 4KB. Đồng thời Arduino Mega 2560 còn có số lượng chân lớn với 54 chân đầu vào Digital (Còn Arduino và Nano chỉ có 14 chân đầu vào Digital). Đồng thời vi điều khiển có thể lập trình dễ dàng bằng phần mềm Arduino IDE hoặc lập trình trực tiếp trên Visual Studio.

Hình 3. 1 Cấu trúc cơ bản của Arduino Mega 2560

2. Lựa chọn Driver điều khiển động cơ bước

Động cơ bước có nhiều cách điều khiển. Có thể điều khiển các dây trực tiếp qua 4 cổng qua MCU thông qua driver đệm công suất. Cách này hơi phức tạp một chút, cần phải hiểu rõ bên trong động cơ và thường chỉ điều khiển được full bước

Cách thông dụng nhất là dùng các IC chuyên dụng điều khiển động cơ bước. Các IC hay gặp nhất là TB6560, TB6600, L297, L298, A4988, DRV8825, MA860H... Việc lựa chọn dùng loại driver nào phụ thuộc vào loại động cơ và công suất động cơ định điều khiển. Ví dụ như A4988, DRV8825 dùng để điều khiển các loại động cơ nhỏ có công suất bé ví dụ như trong máy photo hoặc máy in 3D, TB6560 hoặc TB6600 thì lại dùng để điều khiển các loại động cơ lớn hơn một chút ví dụ như trong các loại máy cnc mini.

Trong đồ án này với 3 động cơ công suất nhỏ Nema11 và Nema8 ta chọn sử dụng Driver A4988 với giá thành rẻ, phù hợp với công suất nhỏ nhưng lại phát sinh một vấn đề trên board mạch Arduino 2560 sử dụng điện thế, công suất rất nhỏ chỉ 20mA không thể điều khiển cho các động cơ bước Nema 11 và Nema 8, để giải quyết vấn đề này ta cần sử dụng

các bộ chuyển tiếp hay còn gọi là bộ khuếch đại tín hiệu điều khiển công suất lớn hơn nhiều lần để điều khiển động cơ bước gọi là board trung gian. Để kết nối các thiết bị ngoại vi như driver ta có thể nối dây trực tiếp vào board vi điều khiển, tuy nhiên với số lượng driver nhiều số lượng dây nhiều sẽ dễ kết nối sai dây dẫn đến mạch điện ko điều khiển được và nặng hơn có thể dẫn đến cháy board arduino. Một điều nữa là khi số lượng dây nối quá lớn thì tính thẩm mỹ không cao. Sử dụng board trung gian kết nối trực tiếp lên trên board Arduino Mega 2560 là một lựa chọn hợp lý.

Có nhiều board trung gian được phát triển hiện nay như RAMPS, Melzi, Generation ... Dựa vào các yếu tố như yếu tố như giá thành, khả năng hỗ trợ của board mạch, khả năng mở rộng, sự tiện lợi đơn giản khi lắp đặt, sự phổ biến của board mạch So sánh giữa những board thì board RAMPS là board mạch có thể đáp ứng những yêu cầu trên đối với Arduino Mega 2560. Hiện tại trên thị trường có nhiều phiên bản của RAMPS như 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 Ta lựa chọn phiên bản RAMPS 1.4 do độ phổ biến dễ dàng tìm kiếm trên thị trường cũng như giá thành thấp nhất mà vẫn đáp ứng đầy đủ và mạnh mẽ các yêu cầu đề ra

Còn với 3 động cơ công suất lớn Nema17 và Nema23 ta sử dụng driver TB6600 chuyên dụng để điều khiển Động cơ Nema 17, 23, 34 sử dụng điều khiển trực tiếp từ Arduino Mega 2560 mà không cần thông qua các board trung gian.

Nhìn chung cách giao tiếp với các module Driver này tương đối giống nhau. Chúng đều có 3 port cơ bản là DIR (để điều khiển hướng quay động cơ), EN (để điều khiển bật tắt động cơ), STEP (xuất xung để dịch chuyển từng step). Khác với A4988 mỗi port chỉ có 1 pin thì module như TB6600 thì mỗi port đều có 2 pin. Ví dụ như EN+ EN- DIR+ DIR-PUL+ PUL-. Vì thế người dùng có thể tùy chọn điều khiển theo mức 0 hoặc mức 1. Chúng ta lựa chọn kéo 3 chân xuống thấp và điều khiển bằng 3 chân còn lại

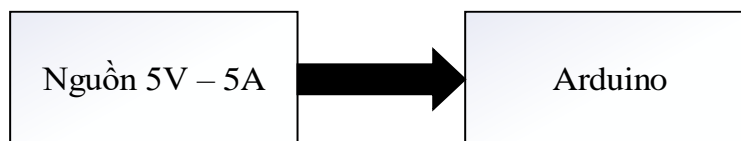
Khớp	động cơ được sử dụng	Thông số kỹ thuật của động cơ	Driver được lựa chọn	Thông số kỹ thuật của driver
6	Nema8	Góc/ bước : 1.8° Momen xoắn: 1.4 N.cm Số pha : 2 Dòng tối/ pha: 0,2 A Điện trở pha: 6,5 ohms Hiệu điện thế: 3,9 V	A4988	Điện áp hoạt động: 8–35 V Điện áp logic: 3–5.5V Dòng liên tục trên mỗi pha : 1 ~ 2 A
5	Nema 11	Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn: 6 N.cm Số pha : 2 Dòng / pha: 0,67 A Điện trở pha: 5,8 ohms Hiệu điện thế: 3,9 V	A4988	Điện áp hoạt động: 8–35 V Điện áp logic: 3–5.5V Dòng liên tục trên mỗi pha : 1 ~ 2 A

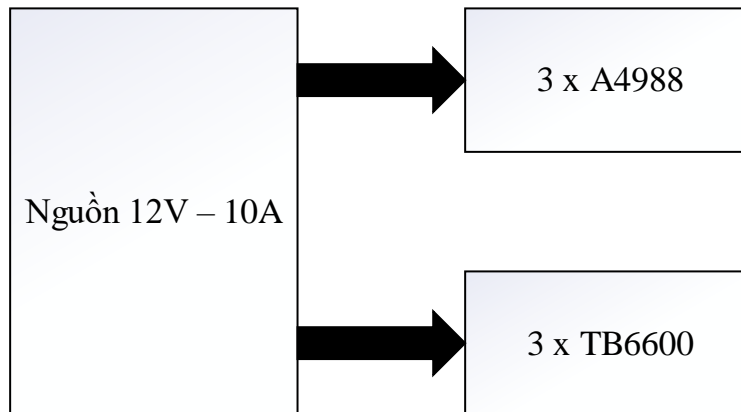
4	Nema 11	Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn: 11 N.cm Số pha : 2 Dòng / pha: 0,6 A Điện trở pha: 3,3 ohms Hiệu điện thế: 2,16 V	A4988	Điện áp hoạt động: 8–35 V Điện áp logic: 3–5.5V Dòng liên tục trên mỗi pha : 1 ~ 2 A
3	Nema 17	Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn: 48 Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 1.5 A Điện trở pha: 2,2 ohms Hiệu điện thế: 3,3 V	TB6600	Điện áp hoạt động: 9–40 V Dòng liên tục trên mỗi pha : 4 A
2	Nema 23	Góc/ bước: 1.8° Momen xoắn: 1.8 Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 3 A Điện trở pha: 1,1 ohms Hiệu điện thế: 3,3 V	TB6600	Điện áp hoạt động: 9–40 V Dòng liên tục trên mỗi pha : 4 A
1	Nema 23	Góc/ bước: 1.8° Moment xoắn: 1.8Ncm Số pha : 2 Dòng / pha: 3 A Điện trở pha: 1,1 ohms Hiệu điện thế: 3,3 V	TB6600	Điện áp hoạt động: 9–40 V Dòng liên tục trên mỗi pha : 4 A

3. Lựa chọn nguồn

Dựa vào thông số kỹ thuật của Arduino Mega 2560, các Driver điều khiển động cơ và các động cơ bước ở mục, ta lựa chọn :

- Một nguồn 5V DC – 5 A để cấp nguồn cho Arduino
- Một nguồn tổ ong 12V –10 A để cấp cho các Driver điều khiển động cơ bước A4988 và TB6600

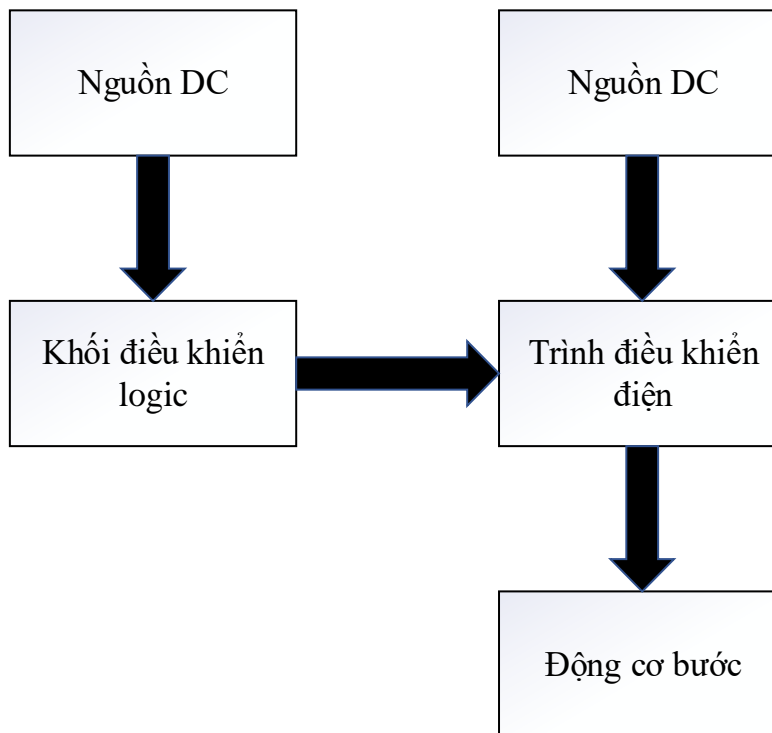

Hình 3. 2 Sơ đồ chọn nguồn

4. Sơ đồ nối mạch

Sơ đồ tổng quan hệ thống sử dụng động cơ bước :

Hình 3. 3 Sơ đồ tổng quan hệ thống sử dụng động cơ bước

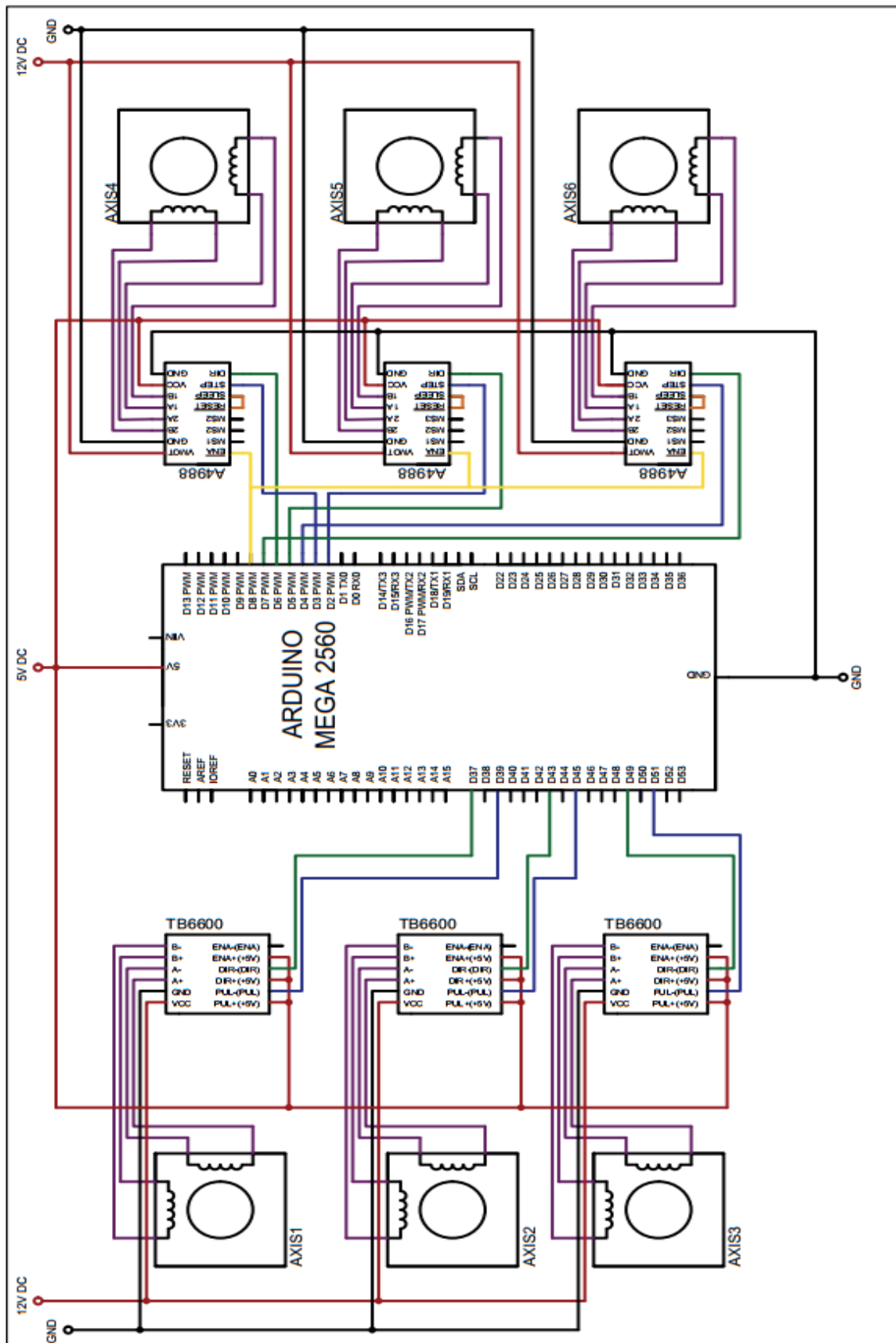
Nguồn DC: Có nhiệm vụ cung cấp nguồn một chiều cho hệ thống. Với các động cơ có công suất lớn có thể dùng nguồn điện được chỉnh lưu từ nguồn xoay chiều.

Khối điều khiển Logic : Đây là khối điều khiển logic. Có nhiệm vụ tạo ra tín hiệu điều khiển động cơ. Khối logic này có thể là một nguồn xung, hoặc có thể là một hệ thống

mạch điện tử. Nó tạo ra các xung điều khiển. Động cơ bước có thể điều khiển theo cả bước hoặc theo nửa bước.

Trình điều khiển điện: Có nhiệm vụ cấp nguồn điện đã được điều chỉnh để đưa vào động cơ. Nó lấy điện từ nguồn cung cấp và xung điều khiển từ khối điều khiển để tạo ra dòng điện cấp cho động cơ hoạt động.

Động cơ bước: Các thông số của động cơ gồm có: Bước góc, sai số bước góc, momen kéo, momen hãm, momen làm việc. Đối với hệ điều khiển động cơ bước, ta thấy đó là một hệ thống khá đơn giản vì không hề có phản tử phản hồi. Điều này có được vì động cơ bước trong quá trình hoạt động không gây ra sai số tích lũy, sai số của động cơ do sai số trong khi chế tạo. Việc sử dụng động cơ bước tuy đem lại độ chính xác chưa cao nhưng ngày càng được sử dụng phổ biến. Vì công suất và độ chính xác của bước góc đang ngày càng được cải thiện.

CHƯƠNG 4: CHƯƠNG TRÌNH ĐIỀU KHIỂN

1. Điều khiển Robot

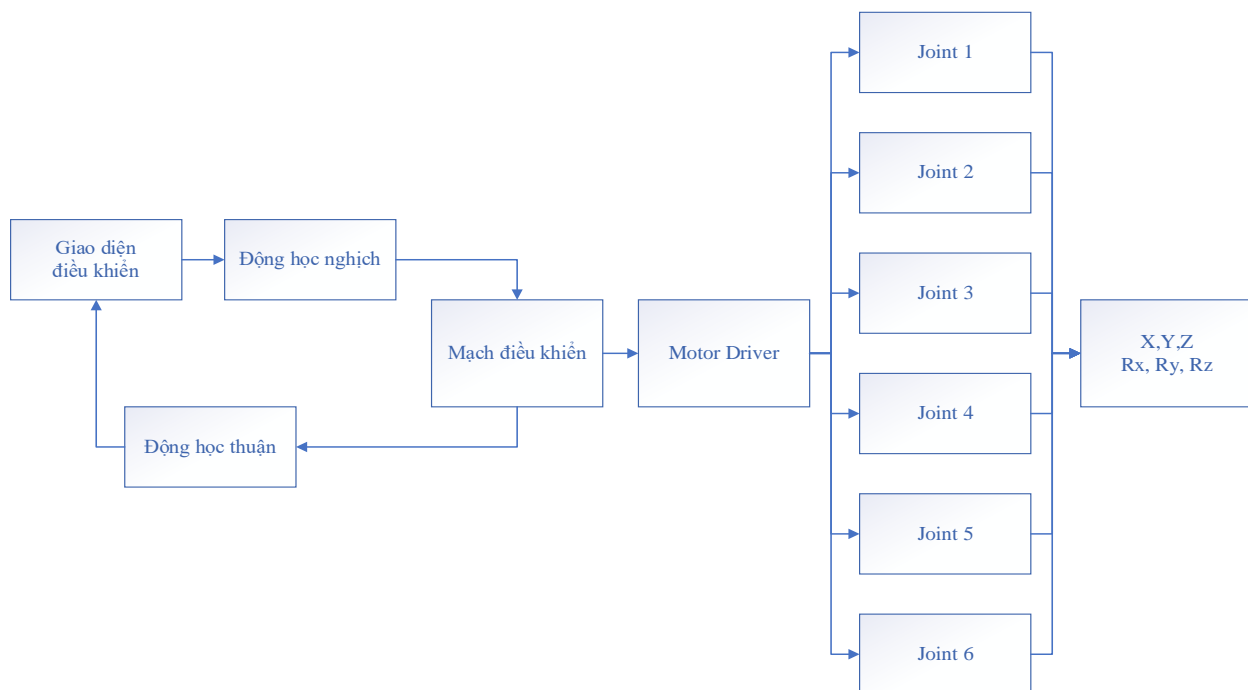
- Các bước thực hiện điều khiển robot

1. Tính toán động học : động học thuận, ngược.
2. Quỹ đạo cần điều khiển cho robot.
3. Áp dụng bài toán động học ngược để xây dựng quỹ đạo chuyển động cho các biến khớp.

4. Xây dựng luật điều khiển các khớp theo quỹ đạo.

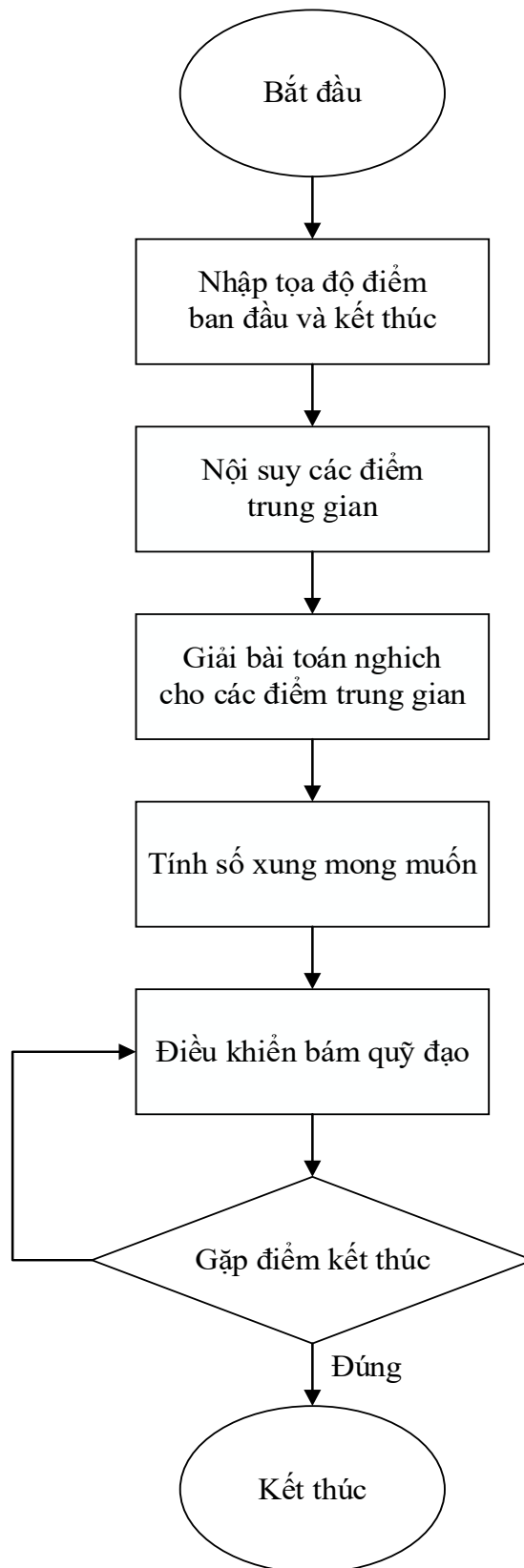
- Dựa vào quỹ đạo đã xây dựng được cho robot, ta điều khiển chuyển động của các biến khớp của robot đúng theo quy luật cần chuyển động để robot đạt được chuyển động mong muốn. Việc điều khiển các biến khớp xoay thông qua momen, lực đã xác định từ phần động lực học. Mà các khớp lại được lấy nguồn động lực từ các động cơ, từ đó bài toán điều khiển sẽ được quy về bài toán điều khiển các động cơ (động cơ step).

Trong đồ án này, chúng em sử dụng động cơ bước và không sử dụng encoder để phản hồi vị trí nên hệ thống điều khiển sẽ là hệ thống điều khiển hở (open-loop system) và không có bù tác động ngoài (không có bù nhiễu). Sơ đồ điều khiển có dạng như sau :

Hình 4. 1 Sơ đồ điều khiển vòng hở cho robot

2. Thuật toán điều khiển

Hình 4. 2 Giải thuật điều khiển bám quỹ đạo

CHƯƠNG 5: KẾ HOẠCH BẢO TRÌ

1. Tổng quan về bảo trì

1.1. Khái niệm về bảo trì

Bảo trì và bảo dưỡng là hoạt động chăm sóc kỹ thuật, điều chỉnh, sửa chữa hoặc thay thế một vài chi tiết của máy móc, thiết bị nhằm duy trì hoặc khôi phục thông số hoạt động, đảm bảo sự hoạt động bình thường của máy móc, thiết bị.

1.2. Vai trò của bảo trì

Bảo trì làm cho máy móc hoạt động đạt được năng suất cao nhất: Nhờ đảm bảo hoạt động đúng yêu cầu và liên tục tương ứng với tuổi thọ của máy lâu hơn. Nhờ chỉ số khả năng sẵn sàng của máy cao nhất và thời gian ngừng máy để bảo trì nhỏ nhất. Nhờ cải tiến liên tục quá trình sản xuất.

Tối ưu hóa hiệu suất của máy: Máy móc vận hành có hiệu quả, an toàn và ổn định hơn, chi phí vận hành ít hơn, đồng thời làm ra sản phẩm đạt chất lượng hơn.

Tạo ra môi trường làm việc an toàn hơn.

Đánh giá về tính trạng hoạt động của máy, tìm kiếm những nguyên nhân gây ra những hư hỏng thường xuất hiện trong khi máy làm việc.

Vai trò lớn nhất là phòng ngừa nhằm tránh cho máy móc, thiết bị không bị hư hỏng chứ không phải sửa chữa nhanh chóng nhưng sau đó máy móc bị hư hỏng trở lại.

Đưa ra những biện pháp sửa chữa, khắc phục sự cố.

Đưa ra những kế hoạch bảo trì phòng ngừa hợp lý và hạn chế ít rủi ro nhất.

1.3. Mục tiêu của bảo trì

Xác định độ tin cậy và khả năng bảo trì tối ưu.

Thời gian kiểm tra chạy rà soát và thời gian làm nóng máy tối ưu.

Thu nhận dữ liệu thời gian vận hành đến khi hư hỏng.

Thời gian hay thể phòng ngừa tối ưu của bộ phận quan trọng.

Thời gian bảo hành tối ưu và chi phí tương ứng.

Các nhu cầu phụ tùng tối ưu.

Thực hiện phân tích các dạng, tác động và khả năng tới hạn của hư hỏng để xác định bộ phận nên tập trung thiết kế lại.

Nghiên cứu các kiểu hư hỏng nhằm cực tiểu hóa hư hỏng.

Nghiên cứu hậu quả các hư hỏng để xác định thiệt hại của các bộ phận.

Xác định sự phân bố thời gian thiết bị hư hỏng.

Xác định sự phân bố thời gian vận hành đến khi hư hỏng để tính toán tỉ lệ hư hỏng.

Giảm số bộ phận trong thiết kế của thiết bị.

Xác định nhu cầu dự phòng để đạt mục tiêu độ tin cậy mong muốn nếu các phương pháp khác đều thất bại.

1.4. Lợi ích của bảo trì

Tăng khả năng sẵn sàng của máy móc, thiết bị.

Giảm thời gian ngừng máy.

Giảm chi phí sản xuất.

Nâng cao năng suất.

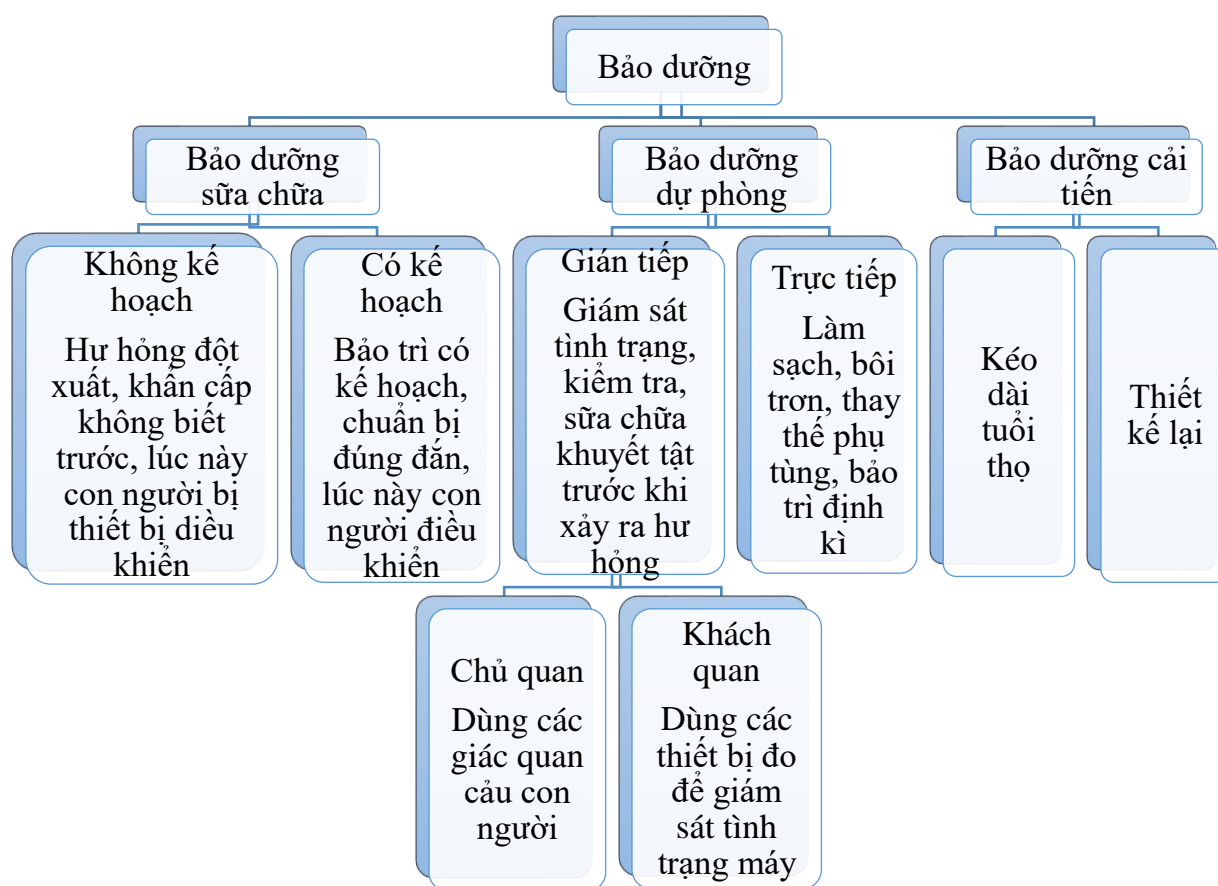
Tăng độ tin cậy và khả năng bảo trì.

Giảm chi phí bảo trì.

Tăng độ an toàn.

Tăng khả năng bảo trì có kế hoạch.

2. Các hình thức bảo dưỡng trong công nghiệp

Các loại chiến lược, kỹ thuật, giải pháp bảo trì được phân loại như sau:

2.1. Bảo trì không kế hoạch

Chiến lược bảo trì ngày nay được xem như là “Vận hành đến khi hư hỏng”. Nghĩa là không hề có bất kỳ một kế hoạch hay hoạt động bảo trì nào trong khi thiết bị đang hoạt động đến khi hư hỏng. Bảo trì không kế hoạch được hiểu là công tác bảo trì được thực hiện không có kế hoạch hoặc không có thông tin trong lúc thiết bị đang hoạt động cho đến khi hư hỏng. Nếu có một hư hỏng nào đó xảy ra thì thiết bị đó sẽ được sửa chữa hoặc thay thế. Hai loại giải pháp phổ biến trong chiến lược bảo trì này là

Bảo trì phục hồi: Bảo trì phục hồi không kế hoạch là loại bảo trì không thể lập được kế hoạch. Một công việc được sắp xếp vào loại bảo trì phục hồi không kế hoạch khi mà thời gian dùng cho công việc ít hơn 8 giờ. Trong trường hợp này không thể lập kế hoạch làm việc một cách hợp lý. Nhân lực, phụ tùng và các tài liệu kỹ thuật cần thiết đối với công việc bảo trì này là không lập kế hoạch và chuẩn bị trước khi công việc bắt đầu mà phải thực hiện đồng thời với công việc.

Bảo trì phục hồi không có kế hoạch là tất cả các hoạt động bảo trì được thực hiện sau khi xảy ra một hư hỏng nào đó để phục hồi thiết bị về tình trạng hoạt động bình thường nhằm thực hiện các chức năng yêu cầu

Bảo trì khẩn cấp: Bảo trì khẩn cấp là bảo trì cần được thực hiện ngay sau khi có hư hỏng xảy ra để tránh những hậu quả nghiêm trọng tiếp theo.

Trong thực tế do thiếu tính linh hoạt và không thể kiểm soát chi phí được nên bảo trì khẩn cấp là phương án bất đắc dĩ và ít được chấp nhận. Thay vào đó có thể sử dụng các giải pháp hiệu quả và linh hoạt hơn.

Bảo trì phục hồi không kế hoạch thường chi phí cao và các lần ngừng sản xuất không biết trước được, do đó sẽ làm cho chi phí bảo trì trực tiếp và chi phí bảo trì gián tiếp cao. Vì vậy bảo trì không kế hoạch chỉ thích hợp trong những trường hợp ngừng máy đột xuất chỉ gây ra thiệt hại tối thiểu. Đối với những thiết bị quan trọng trong các dây chuyền sản xuất, những lần ngừng máy đột xuất có thể gây ra tổn thất lớn cho nhà máy đặc biệt là tổn thất sản lượng và doanh thu do đó giải pháp bảo trì này cần được giảm đến mức tối thiểu trong bất kỳ một tổ chức bảo trì nào.

2.2. Bảo trì có kế hoạch

Bảo trì có kế hoạch là bảo trì được tổ chức và thực hiện theo một chương trình đã được định sẵn và kiểm soát.

Bảo trì phòng ngừa: Bảo trì phòng ngừa là hoạt động bảo trì được lập kế hoạch trước và thực hiện theo một trình tự nhất định để ngăn ngừa các hư hỏng xảy ra hoặc phát hiện các hư hỏng trước khi chúng phát triển đến mức làm ngừng máy và gián đoạn sản xuất.

Như đã thấy từ định nghĩa, bảo trì phòng ngừa được chia thành hai bộ phận khác nhau: bảo trì phòng ngừa được thực hiện để ngăn ngừa các hư hỏng trước khi chúng phát triển đến mức làm ngừng máy ảnh hưởng đến sản xuất

Có hai giải pháp thực hiện chiến lược bảo trì phòng ngừa:

Bảo trì phòng ngừa trực tiếp:

Bảo trì phòng ngừa trực tiếp được thực hiện định kỳ nhằm ngăn ngừa hư hỏng xảy ra bằng cách tác động và cải thiện một cách trực tiếp trạng thái vật lý của máy móc, thiết bị.

Những công việc bảo trì phòng ngừa trực tiếp thường là thay thế các chi tiết, phụ tùng, kiểm tra các bộ phận, bôi trơn, thay dầu, lau chùi, làm sạch máy móc,... theo kế hoạch hoặc chương trình định sẵn.

Các hoạt động phòng ngừa trực tiếp thường mang tính định kỳ theo thời gian hoạt động, theo số kilomet di chuyển,... nên còn gọi là bảo trì định kỳ (Fixed – Time Maintenance – FTM).

Bảo trì phòng ngừa gián tiếp

Bảo trì phòng ngừa gián tiếp được thực hiện để tìm ra các hư hỏng ngay trong giai đoạn đầu trước khi các hư hỏng có thể xảy ra. Trong giải pháp này, các công việc bảo trì không tác động đến trạng thái vật lý của thiết bị mà thay vào đó là những kỹ thuật giám sát tình trạng như giám sát tình trạng khách quan và giám sát tình trạng chủ quan được áp dụng để tìm ra hoặc dự đoán các hư hỏng của máy móc, thiết bị nên còn được gọi là bảo trì trên cơ sở tình trạng (CBM – Condition Based Maintenance) hay bảo trì dự đoán (Predictive Maintenance) hoặc bảo trì tích cực (Proactive Maintenance). Bảo trì trên cơ sở tình trạng máy đã khắc phục các nhược điểm của bảo trì phòng ngừa và bảo trì định kỳ bằng cách giám sát liên tục tình trạng máy. Để xác định chính xác tình trạng và linh kiện hoạt động của thiết bị ở mọi thời điểm người ta sử dụng những kỹ thuật giám sát tình trạng

Kỹ thuật giám sát tình trạng: Nếu trong quá trình hoạt động máy móc, thiết bị có vấn đề thì thiết bị giám sát tình trạng sẽ cung cấp thông tin để xác định xem đó là vấn đề gì và quan trọng hơn là nguyên nhân đã gây ra vấn đề đó. Nhờ vậy có thể lập trình sửa chữa có hiệu quả từng vấn đề cụ thể trước khi máy móc bị hư hỏng. Giám sát tình trạng có thể được chia thành:

Giám sát tình trạng chủ quan: Là giám sát được thực hiện bằng các giác quan như: nghe, sờ, ngửi, nhìn để đánh giá tình trạng của thiết bị.

Giám sát tình trạng khách quan: Được thực hiện khi mà tình trạng của thiết bị trong một số trường hợp không thể nhận biết bằng các giác quan của con người. Nó được thực hiện thông qua việc đo đạc và giám sát bằng nhiều thiết bị khác nhau, từ những thiết bị đơn giản cho đến thiết bị chẩn đoán hiện đại nhất.

Giám sát tình trạng khách quan có thể được thực hiện bằng hai cách:

Giám sát tình trạng không liên tục: Là giám sát trong đó một người đi quanh các máy và đo những thông số cần thiết bằng một dụng cụ cầm tay. Các số liệu hiển thị được ghi lại hoặc lưu trữ trong dụng cụ để phân tích về sau. Phương pháp này đòi hỏi một người có tay nghề cao để thực hiện việc đo lường bởi vì người đó phải có kiến thức vận hành dụng cụ, có thể diễn đạt thông tin từ dụng cụ và phân tích tình trạng máy hiện tại tốt hay xấu.

Giám sát liên tục: Được thực hiện khi thời gian phát triển hư hỏng quá ngắn. Phương pháp này cần ít người hơn nhưng thiết bị thì đắt tiền hơn và bản thân thiết bị cũng cần được bảo trì. Trong hệ thống bảo trì phòng ngừa dựa trên giám sát tình trạng

thường 70% các hoạt động là chủ quan và 30% là khách quan lý do là vì có những hư hỏng xảy ra và không thể phát hiện bằng dụng cụ.

uồn DC: Có nhiệm vụ cung cấp nguồn một chiều cho hệ thống. Với các động cơ có công suất lớn có thể dùng nguồn điện được chỉnh lưu từ nguồn xoay chiều.

2.3. Bảo trì cải tiến

Bảo trì cải tiến được tiến hành khi cần thay đổi thiết bị cũng như cải tiến tình trạng bảo trì. Mục tiêu của bảo trì cải tiến là thiết kế lại một số chi tiết, bộ phận để khắc phục hư hỏng hoặc kéo dài thời gian sử dụng của các chi tiết, bộ phận và toàn bộ thiết bị.

Chiến lược bảo trì cải tiến được thực hiện bởi hai giải pháp sau:

- Bảo trì thiết kế lại (Design – Out Maintenance, DOM): Giải pháp này thường là đưa ra những thiết kế cải tiến nhằm khắc phục hoàn toàn những hư hỏng, khuyết tật hiện có của máy móc, thiết bị.
- Bảo trì kéo dài tuổi thọ (Life – Time Extension, LTE): Là một giải pháp nhằm kéo dài tuổi thọ của máy móc, thiết bị bằng cách đổi mới vật liệu hoặc kết cấu.

uồn DC: Có nhiệm vụ cung cấp nguồn một chiều cho hệ thống. Với các động cơ có công suất lớn có thể dùng nguồn điện được chỉnh lưu từ nguồn xoay chiều.

2.4. Bảo trì chính xác

Bảo trì chính xác được thực hiện bằng cách thu thập dữ liệu của bảo trì dự đoán để hiệu chỉnh môi trường và các thông số vận hành của máy từ đó cực đại hóa năng suất, hiệu suất và tuổi thọ của máy.

2.5. Bảo trì dự phòng (Redundancy, RED)

Bảo trì dự phòng được thực hiện bằng cách bố trí máy hoặc chi tiết, phụ tùng thay thế song song với cái hiện có. Phương pháp này có nghĩa là máy hoặc chi tiết, phụ tùng thay thế có thể được khởi động và liên kết với dây chuyền sản xuất nếu cái đang được sử dụng bị ngừng bất ngờ.

DC: Có nhiệm vụ cung cấp nguồn một chiều cho hệ thống. Với các động cơ có công suất lớn có thể dùng nguồn điện được chỉnh lưu từ nguồn xoay chiều.

2.6. Bảo trì năng suất toàn bộ (Total Productive Mantainance – TPM)

Bảo trì năng suất toàn bộ được thực hiện bởi các nhân viên thông qua các nhóm hoạt động nhỏ nhằm đạt tối đa hiệu suất sử dụng máy móc, thiết bị. TPM tạo ra những hệ thống ngăn ngừa tổn thất xảy ra trong quá trình sản xuất nhằm đạt được mục tiêu “không tai nạn, không khuyết tật, không hư hỏng”. TPM được áp dụng trong toàn bộ phòng ban và toàn bộ các thành viên từ người lãnh đạo cao nhất đến những nhân viên trực tiếp sản xuất.

2.7. Bảo trì tập trung và độ tin cậy (Reliability – Centred Maintenance)

Bảo trì tập trung vào độ tin cậy là một quá trình mang tính hệ thống được áp dụng để đạt được các yêu cầu về bảo trì và khả năng sẵn sàng của máy móc, thiết bị nhằm đánh giá một cách định lượng nhu cầu thực hiện hoặc xem xét lại các công việc và kế hoạch bảo trì phòng ngừa.

3. Lập kế hoạch bảo trì cánh tay robot

Dựa trên tài liệu do nhà sản xuất cung cấp cùng với những số liệu theo dõi được ghi nhận trong quá trình sử dụng máy ta lập được bảng kế hoạch bảo trì máy cùng với các phương pháp bảo trì phù hợp:

	Tên công việc	Chu kỳ				Dụng cụ	Chuẩn	Người BT
		N	T	Th	Na			
1	Kiểm tra quỹ đạo làm việc	1				Mắt	Đúng tọa độ lập trình	CNVH
2	Vệ sinh cơ cấu chấp hành		1			Dụng cụ	Sạch sẽ	CNVH
3	Kiểm tra tiếng ồn	1				Máy đo độ ồn	<73dB	CNVH
4	Kiểm tra rung động	1				Máy đo độ rung	<2mm/s	CNVH
5	Kiểm tra nhiệt độ khu vực gia công	1				Nhiệt kế	5°C- 45°C	CNVH
6	Kiểm tra nhiệt độ Động cơ	1				Nhiệt kế	50°C- 65°C	CNVH
7	Kiểm tra rò rỉ điện		1			VOM		NVBT
8	Vệ sinh thân robot		1			Dụng cụ vệ sinh	Sạch sẽ	CNVH

9	Kiểm tra các khớp nối		1			Tay, mắt, tai	Các khớp nối phải chắc chắn	NVBT
10	Vệ sinh hộp điện			1		Khí nén	Hộp điện phải sạch sẽ	NVBT
11	Tra dầu ổ bi mô-tơ			3		Thiết bị tra dầu, loại dầu	Dầu theo tiêu chuẩn	NVBT
12	Kiểm tra rò le đóng ngắt áp			3			Đóng ngắt theo yêu cầu	NVBT
13	Kiểm tra kết nối điện			6		VOM	Dẫn điện tốt	NVBT
14	Kiểm tra sự ẩm ướt (nước), dầu và các chất cặn bám			6		Dụng cụ tháo và kiểm tra	Đảm bảo khô ráo	NVBT
15	Kiểm tra dây curoa			6		Thiết bị kiểm tra	Không bị chùng	NVBT
16	Kiểm tra độ chuẩn xác các thông số vận hành			6		Thiết bị kiểm tra	Đảm bảo thông số làm việc	NVBT

17	Kiểm tra độ kín và khả năng đóng mở của các cuộn dây hay nút ấn của các đường điều khiển				1	Thiết bị kiểm tra, VOM	Đảm bảo đóng mở theo yêu cầu	NVBT
18	Kiểm tra cách điện động cơ				1	Máy đo điện trở cách điện		NVBT
19	Vệ sinh quạt tản nhiệt				1	Dụng cụ vệ sinh	Sạch sẽ	NVBT

Kế hoạch bảo trì robot

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bài giảng “Công Nghệ Cơ Khí 1”, Th.S Nguyễn Trí Dũng
2. Bài giảng “Cơ kĩ thuật”, PGS.TS. Phạm Huy Hoàng
3. Bài giảng “Kỹ thuật robot”, TS. Phùng Trí Công
4. Robot công nghiệp, GS.TSKH Nguyễn Thiện Phúc
5. Stepper motor, <https://www.omc-stepperonline.com>
6. GUI controller, <https://github.com/Chris-Annin/AR2>
7. Kinematical and Dynamical Models of 6DOF KUKA robot, <https://cdn.intechweb.org/pdfs/10640.pdf>